

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director : DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direct. Contenc. B-pei G-le a Țării Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Post Consilier la C. de Apel București, Avocat	RENÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED DJUVARA Profesor Universitar, Avocat	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIETEANU Avocat	C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București
GR. TRANCU-IAȘI Post Ministru al Muncii Avocat	Dr. ȘTEFAN LADAY Post Magistrat jurisconsult în Cluj	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare
Membrii corespondenți pentru Paris : EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris
Membru corespondent pentru Polonia : EMIL ST. RAPPAPORT, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia

ABONAMENTUL

Un an. p. B-ci, Case com., Autorit. 1000 lei
" Avocați 700 "
" Magistrați 600 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTAMANA

In lunile Iulie și August
Apare odată la două săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Strada Artei Nr. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

S U M A R

— Moratoriul antifalimentar. Dacă hotărârile judecătorești, pronunțate în moratoriul antifalimentar, sunt susceptibile de a fi atacate cu apel? De când se calculează termenul de moratoriu: de la data cererii sau de la data hotărârei prin care se încuviințează moratoriul? de d-nii avocați G. Petrovici și M. Rarincescu.

— Sărbătorirea d-lui avocat I. G. Cohen, de Convivus.

JURISPRUDENȚĂ :

— Curtea de Casație s. I: Constanța C. Săvoiu cu Banca Agricolă (Succesiuni. Creditori chirografari ai defunctului. Cerere pentru separarea patrimoniului defunctului de al erezilor. Nu schimbă caracterul chirografar al creanței. Consecințele în cazul moșilor expropriate aparținând defunctului. Art. 781 și 1743 C. civ. 73-76 legea agrară), cu o Notă de d. avocat Trajan Alexandrescu;

— Curtea de Apel București, s. I: Dumitru C. Țintea cu soc. petroliferă „Astra Română” (Locațiune. Incendiu. Culpă locatarului. Răspundere Daune. De când se socotește valoarea imobilului distrus? Art. 1429, 1435, 1165, 1084 C. civ.), cu o Notă de d. profesor Al. Cerban;

— Trib. Ilfov s. I civ. cor.: Elena Dr. Bendort cu Alexandrina D. Niculescu și alții (Succesiuni. Donațiunile cu sarcini Caracterul lor. Raportul lor. Art. 751, 764, 765, 772, 773 și 1273 C. civ.), cu o Notă redacțională;

— Trib. Lăpușna s. II: Vladimir Cazacliu și alții cu E. S. (Infrațiunile comise cu ocazia alegerilor pentru camerele agricole. Sancțiuni Competință. Dacă li se aplică art. 92 comb. cu 102 Decret lege electoral pentru parlament sau dreptul comun — art. 95 și urm. C. p. comb. cu 493 Pr. pen ?).

Moratoriul anti-falimentar

Dacă hotărârile judecătorești pronunțate în moratoriu anti-falimentar sunt susceptibile de a fi atacate cu apel? — De când se calculează termenul de moratoriu: de la data cererii, sau de la data hotărârei prin care se încuviințează moratoriul?

Tribunalul comercial Ilfov, secțiunea I-a, revinând de curând asupra unei jurisprudențe constante, a hotărât că termenul de 6 luni prevăzut de lege, curge de la data cererii de moratoriu, iar nu de la data hotărârei prin care se încuviințează morato-

riul sau prelungirea de moratoriu, interpretând în acest sens dispozițiunile art. 837 și 842 cod. com.

Credem că interpretarea dată de Tribunal dispozițiunilor art. 837 și 842 cod. com. este contrară spiritului și literei legii.

Cum însă, singura instanță care este chemată a rezolva chestiunea este instanța de apel și cum în fața acestei instanțe se pun problemele de mai sus, credem util a expune în rândurile de mai jos, ambele probleme juridice:

Cu privire la prima chestiune :

În legislațiunea noastră comercială, distingem două feluri de moratorii :

Moratoriu post-falimentar, de care se ocupă dispozițiunile art. 834 cod. com. și moratoriu antifalimentar, de care se ocupă dispozițiunile art. 842 cod. comercial.

Deși legiuitorul român, a așezat, după legislația italiană, sub titlul VI, Cap. II, care se ocupă despre cauzele de încetarea și suspendarea falimentului, moratoriu, ca constituind o cauză de suspendare și uneori de încetare a falimentului, este totuși o mare deosebire între moratoriu anti-falimentar și moratoriu post-falimentar.

Deosebirea este privitoare :

a) La capacitatea comerciantului și faptele de comerț;

b) La procedura moratoriului;

c) La căile de reformare, cari și ele constituiesc norme de procedură.

Moratoriu post-falimentar are de scop suspendarea efectelor sentinței de declarare (art. 834 cod. com.) în ce privește patrimoniul comercial; în ceea ce privește însă persoana falitului, căruia i s'a acordat moratoriu, art. 837 cod. com. este categoric în sensul că, suspendarea procedurii comerciale a falimentului, nu împiedică cursul urmăririi penale.

În moratoriu anti-falimentar, nefiind vorba despre faliment și consecințele lui, cu privire la patrimoniul falitului și la persoana sa, art. 837 al. IV este inaplicabil.

Dacă examinăm cestiunea sub raportul condițiilor de formă și de fond, constatăm că legiuitorul, prin efectul unei necesități numai, a stabilit sub acelaș capitol ambele feluri de moratorii, având însă grija să adauge în art. 842 cod. com. alin. III că :

„Acest moratoriu se regulează prin dispozițiunile acestui capitol cari *nu ar fi incompatibile* cu dânsul“.

Dar deosebirea între aceste două moratorii, este evidentă și rezultă :

Din deosebirea de forme din art. 835 cod. com. și 842 cod. com. cu privire la convocarea creditorilor, obligatorie în primul caz și facultativă în cazul al doilea, apoi semnalăm deosebirea ce rezultă din aplicarea dispozițiilor art. 837, cu privire la Comisia de supraveghere și atribuțiunile ei, la modul de administrare și lichidare a activului, care nu se poate concepe în moratoriu anti-falimentar, a cărui scop este continuarea, cu deplină capacitate a comerțului, etc.

Revenind, după această scurtă expunere de principii, la cestiunea a cărei rezolvare o cercetăm, problemul se pune, în modul următor :

În moratoriu anti-falimentar, reclamantul poate uză de căile de atac de drept comun, în contra hotărârilor pronunțate de Tribunal ?

S'a susținut negativă. În literatura noastră juridică, partizanii teoriei că, asemeni hotărâri nu sunt susceptibile de apel, se întemeiază pe dispozițiunile art. 944 cod. com.

În adevăr : Art. 944 cod. com. prevede formal că hotărârile Tribunalului în materie de faliment nu sunt supuse opozițiunei sau apelului decât în cazurile prevăzute de lege.

De aci concluzia : Moratoriul este o fasă a falimentului, căci regulile ce-l guvernează se găsesc sub capitolul privitor la faliment ; legea comercială nu prevede în procedura moratoriului dreptul de opozițiune sau de apel, — deci, atari hotărâri, fie că sunt privitoare la moratoriu anti-falimentar, fie că sunt privitoare la moratoriu post-falimentar, nu sunt susceptibile de a fi atacate cu opoziție sau apel.

Eroare de drept.

Legea comercială conține norme de procedură.

Art. 904 cod. com. constituie norma de drept comun. Dreptul de apel este de 30 zile, iar în materie de faliment este de 15 zile ; art. 905 cod. com. se ocupă de dreptul de recurs ; art. 902 cod. com. este privitor la dreptul de opozițiune, etc.

Prin urmare, căile de atac din art. 944 cod. com. sunt privitoare numai la sentințele pronunțate în materie de faliment ; suntem dar în fața unei dispozițiuni de lege excepțională, privitoare la o anumită materie (falimentul) și ea atare de strictă interpretare și aplicare.

Nimic dar nu ne îndrituie să aplică art. 944 cod. com., la alte situațiuni juridice, decât aceia anume prevăzută de acest text.

Pentru ca să se poată spune, că art. 944 cod. com. se aplică și în materie de moratoriu anti-falimentar, trebuie rezolvată, o a doua latură a problemei ce ne preocupă și anume :

Este moratoriu anti-falimentar, o fază a falimentului ?

Punem această cestiune, nu pentru considerațiunea că, rezolvarea primei cestiuni ar fi în mod ne-

cesar în legătură cu cestiunea de mai sus, — dar pentru că doctrina noastră, a raționat, punând ca normă, această cestiune.

Noi credem — și am arătat mai sus o parte din considerațiunile cari justifică părerea noastră — că moratoriul anti-falimentar, nu este și nu constituie o fază a falimentului.

Comerciantul care cere un moratoriu, se bucură în prim rând de încrederea creditorilor săi, și, pe bază de acte justificative și de registre regulat ținute trebuie să dovedească că activul său covârșește pasivul.

Deși această condițiune este comună ambelor moratorii, totuși confiența creditorilor poate împiedica declararea în stare de faliment, chiar atunci când activul ar fi mai mic decât pasivul, — și prin urmare, nu se poate considera un atare comerciant în stare de încetare de plăți.

Dar, ceea-ce exclude posibilitatea de a asemui cu un falit pe un atare comerciant, este faptul că, în ce-l privește, n'a intervenit o hotărâre de declarare în faliment și art. 702 cod. com. este categoric, *în sensul că declarațiunea de faliment se pronunță de Tribunal*.

Deci fără de o hotărâre a Tribunalului, nu poate să existe stare de faliment și nici procedura falimentului, nu se poate concepe.

Falimentul are consecințe din care unele sunt de ordine publică și atari consecințe, nu se pot aplica pe cale de analogie și fără un text de lege.

În fine, însăși legea, art. 842, are grija să spună „comerciant“ iar nu falit, așa precum o spune art. 834 atunci când vorbește de moratoriu post-falimentar.

Iată considerațiunile pentru cari credem că, moratoriul anti-falimentar, nu este o fază a falimentului.

Rămâne dar, să tragem concluziunile juridice ce se degajează din această premisă.

Dacă moratoriul nu este o fază a falimentului, art. 944 care constituie pivotul demonstrațiunei în contra tezei noastre, nu este aplicabil.

El are o sferă strânsă de aplicațiune : numai în materie de faliment.

Și, cum legile de organizare judecătorească și până la un punct acele de procedură sunt de ordine publică (vezi : *Garsonnet et Cesar Bru*, Tom. II, pag. 6) nu se poate ridica dreptul de apel, fără de un text de lege în acest sens.

Art. 842 cod. com. este precis în sensul că moratoriul se acordă *prin hotărâre judecătorească*.

Legea fundamentală de organizare judecătorească, ca și legea de procedură civilă, a stabilit două grade de jurisdicțiune de fond.

Cum ar putea fi cineva privat fără de un text de lege, de beneficiul acestor grade de jurisdicțiune ?

Dacă la această împrejurare, adăogăm faptul că, art. 904 cod. com. prevede dreptul de apel în materie comercială ca *normă generală*, concluziunea se impune : dreptul de apel este o cale generală de reformare a hotărârilor primei instanțe, date în materie comercială și este suficient spre a avea dreptul acesta de reformare, ca situația imprecizată să fie :

1) Aceia de a fi parte, într-o afacere în care s'a pronunțat o hotărâre cu caracter contencios și chiar

gratios, prin care i se recunoaște, sau i se ridică un drept acordat de lege ;

2) Un interes.

Că este vorba despre o hotărâre judecătorească, cum am arătat mai sus; acesta mai rezultă din însăși dispozițiunile art. 842 cod. com.

Că, împricinatul figurează ca parte în afacerea în care s'a pronunțat hotărârea, aceasta rezultă din termenii legii art. 842 și din cuprinsul hotărârei rostită în potriiva lui.

Că are interes, rezultă din motivul de apel ce poate fi invocat în fond și anume acela referitor la chestiunea de a se ști de când începe a curge durata moratoriului.

Concluziune :

Căile de atac ale hotărârilor judecătorești sunt drepturi cu caracter constituțional și de ordine publică, pentru că ele sunt prevăzute de legea de organizare judecătorească, de procedură civilă. Constituția nouă, declară de ordin constituțional chiar dreptul de a uză de calea extraordinară de atac a hotărârilor definitive.

Acest drept, nu poate fi suprimat decât prin voiața legiuitorului și prin un text formal de lege.

Ca atare, hotărârile date în materie de moratoriu anti-falimentar sunt apelabile, fie că se admite cererea, fie că se respinge.

Doctrina italiană este unanimă în acest sens.

„Vidari edifiā 1886, tomul 8, Nr. 4880 :

„Contro la sentenza che accoglie (e pur contro quella che respingo) la domanda di moratorio sone permessi (per accezione al diritto comune in materia di fallimento) la opposizione e l'appello. Non ostante cio, tale sentenza e tempe esecutiva provvisoriamente“.

Ramella, prof. la Milan, Trattato del fallimento, ediția 1904, vol. II, Nr. 582 :

„Contro la sentenza del tribunale, accordi o respingo la moratorie, compete, per eccezione al diritto comune in materia di fallimento, il rimedio dell'appello“.

Intr'o speță de moratoriu anti-falimentar procurorul general, în interesul legii, s'a adresat instanței noastre supreme pentru a decide dacă sentințele pronunțate de Tribunal în asemenea spețe, sunt sau nu susceptibile de apel, și Inalta Curte de Casație, în secțiuni Unite, s'a pronunțat în sens afirmativ. (Decizia Nr. 465 din 1913 publicată în Buletinul Casației din 1913, vol. II, pag. 1939).

În afară de argumentele dezvoltate mai sus, Inalta Curte de Casație mai observă și cu toată dreptatea, că sentințele pronunțate asupra moratoriului anti-falimentar, trebuie să fie susceptibile de apel, de oarece, atunci când Tribunalul găsește că cererea de moratoriu e neîntemeiată, trebuie neapărat conform art. 842 cod. com. să procedă la declararea debitorului în stare de faliment și în acest caz, incontestabil, sentința e susceptibilă de apel conform art. 908 din codul de comerț.

Iată dar că, dacă chestiunea admisibilității apelului s'ar mai putea discuta în cazul moratoriului post-falimentar, ea nu se mai poate discuta în cazul moratoriului pre-falimentar de oarece acest caz nu intră în prevederile art. 944 cod. com., text excepțional și deci de cea mai strictă interpretare.

Cu privire la secunda chestiune :

După cum am arătat mai sus, Tribunalul Ilfov, secția I comercială, în loc să acorde noul termen

de moratoriu cu începere dela data sentinței sale, l'a acordat cu începere dela data expirării primului moratoriu.

Procedând astfel, Tribunalul a violat principiile de drept aplicabile în materie de efecte ale hotărârilor judecătorești, dând efect retroactiv unei sentințe care, prin însăși natura ei, nu putea produce un asemenea efect.

Sentințele prin cari se acordă sau se respinge un moratoriu, prin însăși natura lor, nu pot avea efect retroactiv ; ele sunt în adevăr sentințe creatoare de drepturi și de situațiuni noi și ca atare nu pot produce efecte decât din ziua în cari au fost pronunțate, tot așa precum numai din această zi produc efecte hotărârile pronunțate în materie de divorț, punere sub interdicție, etc.

Tribunalul a tratat însă sentința sa ca pe o sentință declarativă de drepturi, dându-i efect chiar dela data cererii pe baza căreia a fost pronunțată. Hotărând astfel, Tribunalul a violat principiile de drept.

Principiile de drept la care ne-am referit mai sus, sunt elementare.

Ca o documentare mai mult pentru materia specială în care ne găsim, ne permitem a menționa că, întreaga doctrină Italiană, este în sensul concluziilor noastre.

Cităm :

Vidari, edifiā 1897, vol. 8, Nr. 8344, 1.

„I quali cominciano dal giorno in cui passo in giudicato la sentenza relativa, e non dal giorno in cui fu chiesta la moratorio ; imperocche tale sentenza e attributiva di diritto, e non gia soltanto dichiarativa“.

Ramella, Trattato di fallimento, vol. II, Nr. 584.

„Gli effetti della moratorio, se nulla sia disposto in sentenza, decorreano dalla data di questa, né gia dal giorno della pubblicazione (art. 912) che le diverse forme di pubblicità, preserite sono, rimesse all'opera di terzi i quali possono trascunare l'esecuzione. Nessun effetti poi deriva dalla domanda la quale riflette, non diritti preesistenti, che la sentenza riconosca, ma una situazione nuova, di cose portante unitamente alla condizione giuridica del debitore a ai diritti dei creditori ne quindi retroagente al giorno della sua presentazione“.

Dar de altfel aceasta a fost și practica constantă a instanțelor noastre judecătorești.

Tribunalul Ilfov, secți I comercială a hotărât până acum, în mod constant, că termenul celui de al doilea moratoriu începe a curge, nu dela data expirării primului moratoriu, ci dela data sentinței prin care e acordat.

Astfel din sentințele acelu tribunal cu Nr. 884-1924 și 805-1925, se vede că, deși primul moratoriu acordat unor comercianți expirase, i s'a acordat un al doilea moratoriu, deși, dela expirarea primului moratoriu până la data sentinței prin care s'a acordat cel de al doilea, trecuse într'un caz 2 luni și jumătate, în altul două luni și în al treilea două luni și ceva.

În fine printr'o altă serie de sentințe, Tribunalul Ilfov, secția I comercială, a acordat totdeauna fără nici o excepție, cel de al doilea moratoriu, cu începere dela data sentinței sale.

Soluția pe care o criticăm, s'a încercat a fi sprijinită pe considerațiunea că hotărându-se altfel s'ar

acordă în realitate un moratoriu mai mare de 12 luni și că aceasta ar fi contra legii.

Această susținere este nefundată. Codul nostru de comerț nu spune nicăieri că, dela data acordării primului moratoriu până la expirarea celui de al doilea, nu trebuie să treacă mai mult de 12 luni. Din potrivă, din felul în care sunt redactate art. 842 și 843 cod. com., rezultă clar că cel de al doilea moratoriu nu e continuarea celui dintâi, ci un moratoriu cu totul distinct.

Art. 843 din codul de comerț spune în adevăr că Tribunalul poate să acorde „un nou moratoriu” și nu o prelungire a celui dintâi, și că acest al doilea moratoriu nu poate fi mai lung de 6 luni, ea și cel dintâi. Nici un text din codul de comerț nu spune însă, ca cele două moratorii la un loc, și împreună cu timpul scurs între ele, nu trebuie să treacă de 12 luni.

Sunt legislațiuni, cum de exemplu legislațiunea belgiană, cari prevăd că Tribunalul poate acorda, nu un al doilea moratoriu, ci o prelungire a celui dintâi și precizează că această prelungire nu poate fi mai lungă de 6 luni. Acolo da, se poate susține că prelungirea împreună cu primul moratoriu nu trebuie să treacă de 12 luni. În legislația noastră, o asemenea susținere este însă imposibilă. Prin urmare în sistemul legislațiunii noastre, termenul de moratoriu curge dela data sentinței Tribunalului, iar nu dela data cererei.

G. PETROVICI și M. RARINCESCU

Sărbătorirea d-lui avocat I. G. Cohen

Sâmbăta trecută a avut loc la Restaurantul Iordache, banchetul dat în onoarea d. av. Iosif G. Cohen, membru în comitetul de direcție și redacție, de către Revistele „Curierul Judiciar, Jurisprudența Generală și Biblioteca Marilor Procese, pentru activitatea științifică desfășurată în străinătate.

Au luat parte d-nii Stelian Popescu, Dem. I. Dobrescu, D. R. Ioanițescu, I. S. Codreanu, membri în consiliul de administrație al Soc. An. „Curierul Judiciar”, Gr. Trancu-Iași, Al. Cerban, Gr. Conduratu, Traian Alexandrescu, C. A. Stoeanovici, Petre Vasilescu și E. C. Decusară, membri în comitetul de redacție al Revistei Curierul Judiciar și Jurisprudența generală; Radu I. Codreanu, Director comercial al Soc. An. Curierul Judiciar, Morărescu-Adria, Directorul general al Băncii de Credit Național, etc.

Cel dintâi a luat cuvântul d. Dem. I. Dobrescu, președintele Societății An. Curierul Judiciar, arătând meritele sărbătoritului, care prin activitatea sa asiduă a știut să lege temeinice relațiuni cu savanții streini, relațiuni cari s'au resfrânt și asupra Curierului Judiciar, iar prin conferințele ținute la Paris, Bruxelles, Strasburg asupra legii minelor, a făcut cunoscută noua legislațiune și pus în evidență bogățiile latente ale țării noastre, împrăștiind multe prejudecăți pe care inamicii țării noastre știuse să le urzească contra țării, astfel că activitatea d-lui Cohen se resfrânge astfel și asupra țării.

D. I. S. Codreanu, Directorul general al Societății „Curierul Judiciar”, arată cum sărbătoritul de azi încă de pe băncile universității s'a distins ca un element de valoare și primul articol publicat în Curierul Judiciar, — era în anul al treilea de licență —, a atras atențiunea tuturor, iar astăzi ca membru în consiliul de administrație a Societății și în comitetul de redacție al Revistei Curierul Judiciar, prin activitatea desfășurată s'a impus ca un jurist distins și apreciat nu numai în țară, dar și în străinătate.

D. Gr. Trancu-Iași, arătând importanța operei de propagandă a d-lui Cohen în străinătate, accentuează că refacerea noastră economică nu se poate înfăptui fără o colaborare a capitalului strein, cu care să putem valorifica imensele bogății ale solului nostru.

D. Cohen prin conferințele sale a reușit într-o largă măsură să risipească nesiguranța capitalului strein în întreprinderile noastre miniere.

D. D. R. Ioanițescu, arată că activitatea d-lui Cohen în străinătate nu se impune numai ca opera unui distins jurist, ci și a unui eminent economist, care în mod intuitiv a subliniat importanța economică a petrolului, care la noi se găsește în atâta abundență, precum și a celorlalți factori de energie: căderile de apă, cărbuni, gazul metan, etc.

Meritul d-lui Cohen însă mai consistă și în faptul că a demonstrat în fața savanților grupați în Societatea de legislație comparată din Paris și Bruxelles, că chiar în cadrul actualei legi a minelor — atât de criticată, se poate face apel la colaborarea capitalului strein, pentru a putea valorifica bogățiile noastre.

D. Stelian Popescu, Directorul Ziarului Universal și vice-președinte al consiliului de administrație al Curierului Judiciar, ca reprezentant al presei, din care face parte și revista Curierul Judiciar, arată că numai prin scris se dă aripi cuvântului; ori, sub acest raport, sfera de propagandă a d-lui Cohen a reușit să înlăture multe prejudecăți care se formase în jurul legii minelor și a regimului nostru minier în special, pe care anumite campanii de presă îl duceau.

D. Gr. Coduratu, Directorul Revistei, Jurisprudența Generală, arată meritele d-lui Cohen în țară prin înființarea Societății de legislație comparată, afiliată celei din Paris, prin ajutorul căruia s'a făcut cunoscute multe din legile noastre ca cea agrară, a persoanelor morale, etc.

Dar d. Cohen ca om de carte și de simț practic a știut să îmbrățișeze și o chestiune importantă ca aceea a legii minelor, în dorința de a reabilita o lege bună, care a avut o presă rea și a căror consecințe s'a resimțit mult în străinătate.

În fața savanților francezi a știut să arate părțile bune ale legii, care nu era vrășmaș capitalului strein.

Și acest merit, cum l'a relevat și d. Ioanițescu, este mare.

Într-adevăr asigurarea fruntariilor țării noastre mărite este în funcțiune de capital strein; numai cointeresarea capitalului strein în valorificarea bogățiilor noastre ne va da siguranța acestor fruntarii.

Bea în sănătatea sărbătoritului.

D. C. Stoeanovici membru în comitetul de redacție al Curierului Judiciar, arată căldura cu care a fost îmbrățișat de Curierul Judiciar și imboldul ce l'a dat pentru continuarea și intensificarea activității sale științifice, încât nu este surprins astăzi că unul din străluciți lui colegi, este sărbătorit pentru activitatea sa științifică în țară și străinătate, activitate care se resfrânge și asupra noastră a tuturor.

Cu o deosebită satisfacție am asistat azi la legația franceză, care i-a înmănat d-lui Cohen legiunea de onoare.

Bea în sănătatea sărbătoritului și a tuturor celor ce muncesc pe ogorul științei dreptului.

D. Iosif G. Cohen, foarte emoționat, arată că sărbătorirea de astăzi nu se datorește atât activității sale dela Curierul Judiciar sau în străinătate, ci mai mult spiritului de solidaritate ce se manifestă la cei adunați în jurul acestei importante Reviste. Imboldul activității mele se datorește Curierului Judiciar care întotdeauna mi-a dat sprijinul necesar pentru realizarea acestor legături cu străinătatea. De asemenea Societatea de legislație comparată română, mărturisesc cu toată sinceritatea că mi s'ar fi putut înființa fără sprijinul ce mi l'a dat Curierul Judiciar.

Deci, eu trebuie la rândul meu, pentru concursul ce mi l'ați dat, să asigur de recunoștința mea atât pe membrii consiliului de administrație cât și pe membrii de redacție a Curierului Judiciar.

Bea în sănătatea tuturor.

D. Trancu Iași i-a făcut sărbătoritului această epigramă:

*Serviciul ce adusa-i țării
Toți recunosc că este mare
Gratie ție se va face
Curând o Cohe-nteresare.*

Banchetul s'a sfârșit la orele 17 în mijlocul unei mari însufleșiri.

CONVIVUS

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența d-la 24 Octombrie 1924

Președinția d-lui EM. MICLESCU, Președinte

Constanța Colonel Săvoiu cu Banca Agricolă

Decizia No. 1818

Succesiuni. Creditori chirografari ai defunctului. Cerere pentru separarea patrimoniului defunctului de al erezilor. Nu schimbă caracterul chirografar al creianței. Consecințe în cazul moșilor expropriate aparținând defunctului. Art. 781 și 1743 c. c.; 73—76 legea agrară.

Dreptul pe care legea prin art. 781 și 1743 c. civ. îl acordă creditorilor chirografari ai defunctului de a cere separarea patrimoniului defunctului de acela al erezilor, nu schimbă natura creianței lor, care tot chirografară rămâne, întrucât prin aceste texte legea are în vedere numai calitatea creditorilor față de succesiune și protejează pe cei ai defunctului, fără a schimba întru nimic caracterul creianței lor.

Prin urmare în speță fiind constant că, Banca Agricolă avea în favoarea sa un sold debitor al fostului proprietar al moșiei, urmează că dânsa, prin cererea de separare de patrimoniu ce a făcut-o, în urma morții acestuia, nu a dobândit nici un privilegiu asupra moșiei lui și de aceea nu poate fi achitată cu rentă provenită din exproprierea acestei moșii.

S'a luat în cercetare recursul făcut de Constanța col. Săvoiu, cu autorizația soțului său C. Săvoiu contra sentinței Nr. 149-924 a trib. Dolj Secția III-a, dată în proces cu Banca Agricolă.

Curtea.

Ascultând cetirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Al. Alessiu pe d-l av. H. Friedman pentru recurentă și pe d-l av. Sion pentru intimată și

Deliberând,

Asupra recursului făcut de Constanța Col. Săvoiu cu autorizația soțului său col. C. Săvoiu contra sentinței Nr. 149-924 a Trib. Dolj secția III-a, dată în proces cu Banca Agricolă pentru distribuie de rentă rezultată din expropriere.

Văzând motivul de casare astfel formulat:

„Violarea art. 72 și 76 legea agrară.

„Tribunalul Dolj, secția III-a respingându-mi apelul a interpretat greșit articole din legea agrară și a hotărât greșit că privilegiul meu luat de Banca Agricolă trebuie plătit în numerar în loc de rentă de expropriere cum prevede categoric textele invocate”.

Având în vedere sentința supusă prezentului recurs din care rezultă că consemnându-se de către Casa Centrală a Improprietății renta rezultată ca preț al exproprierii, pentru cauză de utilitate publică a moșiei Gârlești, aparținând recurentei, Tribunalul

Dolj a fost chemat în apel a statua dacă privilegiul ce creditoarea Bancă Agricolă îl are asupra acestei moșii, trebuie achitat în rentă, sau dacă toată renta să se elibereze proprietarei, urmând ca creditoarea să-și lichideze pretențiunile pe calea dreptului comun; că prin sentința dedusă astăzi în recurs, Tribunalul hotărăște că întreaga rentă să se elibereze proprietarei recurente;

Că pentru a hotărâ astfel Tribunalul constată în fapt că Banca Agricolă având în favoarea sa un sold creditor provenit din comptul curent deschis de ea def. Constantin Gârleșteanu, tatăl recurentei, și-a înscris, în urma încetării din viață a acestuia, beneficiul separării de patrimoniu asupra moșiei expropriate; că motivează Tribunalul nu este locul a se face acelei Bănci plata în rentă ca unui creditor privilegiat conform disp. art. 73—76 legea agrară, deoarece beneficiul separațiunii de patrimoniu de care vorbesc art. 781 și 1743 c. c. nu conferă creditorului drept de urmărire a imobilului în mâna celor de al treilea, ci numai avantajul de a păstra ca gaj pentru îndestularea sa, patrimoniul defunctului pe a cărui încredere a acordat creditul, înlăturând numai pe creditorii erezilor de la această avere, așa că nu poate fi vorba de o creanță garantată prin un adevărat privilegiu.

Că adaogă instanța de fond deși Banca Agricolă a obținut ordonanța de inscripțiunea beneficiului separării de patrimoniu, nu a cerut însă să i se admită contradictoriu cu recurenta această separațiune, cum prevede art. 781 și urm. c. c., pentru valabilitatea ei, de unde rezultă că a renunțat la acest beneficiu și deci a rămas o simplă creditoare chirografară și ca atare legea agrară nu-i este aplicabilă.

Considerând că prin art. 781 și 1743 c. c., legea acordă creditorilor chirografari a defunctului un mijloc de a se apăra contra pericolului la care sunt expuși de a veni în concurență cu creditorii erezilor, prin confuziune de patrimoniu ce ar rezultă din acceptarea moștenirii de către erezii. Că deși pentru păstrarea acestui avantaj acei creditori trebuie, conform art. 1745, să ia o inscripțiune asupra imobilelor succesiunii, în termen de 6 luni dela moartea debitorului lor, totuși singurul efect pe care-l produce această inscripțiune, este de a da creditorilor defunctului dreptul de a se îndestula asupra averii acestuia, în contra creditorilor erezilor, fără ca prin aceasta să se schimbe natura creanței, care tot chirografară rămâne.

Considerând că Banca Agricolă pentru creditul pe care l'a acordat defunctului C. Gârleșteanu nu stipulase în favoarea sa nici un privilegiu sau ipotecă; că prin luarea inscripțiunii de separațiune nu s'a putut schimba caracterul chirografar al acelei creanțe, singurul ei efect fiind de a înlătura pe creditorii erezilor de la o avere pe care legea o conservă mai întâi aceluia ce au tratat cu defunctul, comptând pe această avere.

Că este cu totul indiferent pentru soluționarea problemei de față faptul constatat de Tribunal că luarea inscripțiunii nu a fost urmată de chemarea erezilor pentru confirmarea acelei inscripțiuni și față de ei, — fiindcă beneficiul separațiunii de patrimoniu se exercită nu contra erezilor, dar contra creditorilor acestora și în speță este vorba de a ști dacă creanța Băncii este o creanță privilegiată și dacă ca consecință achitarea ei urmează a se face în rentă conform art. 73—76 din legea agrară.

Considerând că caracterul chirografar al creanței

Băncii Agricole, este necontestat; că dat fiind efectele pe cari legea le acorda inscripțiunii separațiunii de patrimoniu, acea creanță chirografară nu s'a putut schimba într-o creanță privilegiată, fiindcă legea prin art. 781, 1743 are în vedere numai calitatea creditorilor pe care-i protejează, iar nu caracterul creanței însăși. Că dar nefiind în speță o creanță privilegiată rezultând din convențiunea părților care să apese asupra imobilului expropriat, proprietate a defunctului C. Gârleșteanu, sau din acele prevăzute de art. 1737 c. civ. cu drept cuvânt Tribunalul a respins cererea d-nei Constanța Col. Săvoiu de a-i impune Băncii Agricole obligațiunea de a primi plata creanței sale în titluri de rentă depuse de Stat ca preț al exproprierii, — așa că motivul de casare bazat pe violarea art. 73, 76 din legea agrară, nefiind întemeiat, recursul d-nei Colonel Săvoiu urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge recursul, etc.

N O T A

I. Noțiuni generale asupra separațiunii de patrimoniu

Conform art. 781 cod. civ., creditorii defunctului pot cere, în contra oricărui creditor al moștenitorilor, separațiunea patrimoniului defunctului de acel al eredităților.

Art. 1743 c. civ. completează dispozițiunea de principiu înscrisă în art. 781, arătând că creditorii și legatarii care cer această separațiune, păstrează *privilegiul* lor asupra imobilelor succesiunii, față de creditorii moștenitorilor sau reprezentanților defunctului prin înscrierea acestui *privilegiu* în termen de șase luni de la deschiderea succesiunii.

Înainte de expirarea acestui termen, nici o ipotecă stabilită de moștenitori sau reprezentanții defunctului nu poate avea efect față de creditorii și legatarii succesiunii.

Este știut că prin acceptarea succesiunii de către moștenitori, patrimoniul acestora se confundă cu acela al lui *de cuius*.

Această confuziune sau unificare a patrimoniilor ar putea aduce gra ve prejudicii creditorilor succesiunii, dacă legea nu le-ar fi pus la dispozițiune beneficiul separațiunii de patrimoniu, grație căruia ei își păstrează dreptul de a fi plătiți din averea succesorala cu excluderea creditorilor personali ai moștenitorilor. (*Planiol*, III, ed. 8-a, Nr. 2170).

Asupra istoricului și originei acestei instituțiuni juridice a se vedea *Alexandresco*, X p. 506 Nr. 1 și *Planiol*, III, ed. 8-a Nr. 2171).

II. Cine poate cere separațiunea de patrimoniu ?

Pot cere beneficiul separațiunii de patrimoniu creditorii succesiunii și legatarii.

În privința creditorilor, este constant că ei au acest drept oricare ar fi calitatea creanței lor, adică fie că ar fi vorba de o creanță chirografară, ipotecară sau privilegiată, și indiferent de originea creanței și de modalitățile ce afectează realizarea dreptului de creanță, adică fie că dreptul creditorului ar fi cu ter-

men, condițional, ori numai eventual. (Tr. civ. Ram-bouillet, 8 Iunie 1910, *Dall. P.* 1912, II, p. 343 *Aubry et Rau*, Cours de Dr. civ. fr. ed. 5-a, X, par. 619, p. 62; *Baudry Lacantinerie et Wahl*, Successions, III, Nr. 2111, *Huc*, Commentaire théorique et prat. du cod civil, V, Nr. 410, *Laurent*, X, Nr. 7; *Barafort*, Traité pratique de la séparation des patrimoines, Nr. 18 și urm.; *Planiol*, III, ed. 8-a, Nr. 2172; *Alexandresco*, X; p. 507, Tr. Ilfov. III, 13 Sept. 1883; *Dreptul* Nr. 70-1883, C. Apel Buc. I, *Dreptul* 70-1909, p. 556, *N. Jac Constantinescu*, Despre Succesiuni, ed. 2-a, editura soc. *Curierul Judiciar*, p. 51, o interesantă lucrare pe care o recomandăm lumii juridice).

Chiar dacă creanța nu este lichidă, creditorii pot obține separațiunea de patrimoniu. (Cas. fr. req. 9 Nov. 1904, *Dall. P.*, 1905 I, p. 525).

Creditorii ipotecari și privilegiați pot obține separațiunea ca și creditorii chirografari.

Deși, la prima vedere, s'ar părea că o asemenea cerere, din partea lor, ar fi lipsită de interes, totuși acest interes se poate produce atunci când privilegiul sau ipoteca lor având ca asietă anumite bunuri determinate, ei s'ar găsi primați de creditorii eredității, care ar fi titularii unui privilegiu general asupra mobilelor și imobilelor. (*Aubry et Rau*, X, paragr. 619, nota 4, p. 62; *Baudry-Lac. et Wahl*, Successions, III, Nr. 3111).

Creditorii defunctului cu toate că ar fi în același timp și creditorii personali ai eredității, pot cere separațiunea de patrimoniu. (*Aubry et Rau*, op. cit. ed. 5-a X, par. 619 p. 62; *Baudry-Lacantinerie et Wahl* Succession, III, Nr. 3117; *Laurent*, X Nr. 9).

Doctrina admite că și creditorii unui absent pot cere separațiunea. (*Huc. Commentaire théorique et pratique du Code civil*, V, p. 410; *Barafort*, *Traité pratique de la séparation des patrimoines*, Nr. 51).

În privința legatarilor, căror art. 1743 c. civ. le conferă, de asemenea, dreptul de a obține separațiunea de patrimoniu, este nevoie de o preciziune.

Nu orice categorie de legatari poate obține separațiunea. Sunt excluși, de la beneficiul separațiunii de patrimoniu, legatarii universalii care sunt continuatorii persoanei defunctului, socotiți *loco heredum*, precum și legatarii particulari de corpuri certe și determinate.

Nu pot invoca beneficiul separațiunii decât numai legatarii, al căror legat are de obiect o sumă de bani. (Vezi, pentru amănunte, *Planiol*, loc. cit. Nr. 2173; idem *N. Jac Constantinescu*, op. cit. p. 51).

Dreptul de a cere separațiunea de patrimoniu aparține fiecărui creditor sau legatar în parte, fără să fie nevoie de o procedură sau inițiativă colectivă. (*Planiol*, loc. cit. Nr. 2172).

Acest drept nu aparține, însă și creditorilor eredității.

Art. 784 c. civ. proclamă categoric acest principiu, care este o repercusiune a dreptului roman.

În cazul când ereditățile ar accepta o succesiune în-

solvabilă, creditorii personali ai eredului au ca singur mijloc de a reacționa contra unei asemenea situații, în care ea ar trebui să suporte concursul creditorilor succesiunii, numai calea acțiunii pauliane pentru anularea acceptării frauduloase, consimțită de debitorul lor. (*Planiol*, op. cit. Nr. 2172).

III. Contra cui trebuie formulată cererea creditorilor și legatarilor

Textul art. 781 c. civ. arată că cererea de separare se îndreaptă contra creditorilor.

În jurisprudența noastră s'a decis că o asemenea cerere nu ar putea fi formulată contra eredizilor, care nu au calitatea de a reprezenta pe creditorii lor. (Tr. Ilfov, III, 13 Sept. 1883, *Dreptul*, 70-1883).

Credem că cererea, pentru separațiunea de patrimonii, trebuie intentată contra creditorilor eredului, iar nu contra acestuia. În adevăr, această cerere are caracterul unui drept litigios, care trebuie să facă obiectul unui contradictor legitim, astfel încât este logic ca instanța să fie angajată cu persoanele, față de care sentința pronunțată va consacra un drept de prioritate.

Instanța de separațiune de patrimonii nu are un caracter indivizibil, așa că procesul poate fi pornit contra tuturor creditorilor eredului sau numai contra unora dintre dânsii. Singurul caz, când se admite ca acțiunea să fie pornită contra eredului, este numai atunci când creditorii sunt necunoscuți. (Trib. Ilfov, II, 22 Oct. 1886, *Dreptul* Nr. 75-1886). În acest caz erede este presupus că îi reprezintă, astfel încât efectele sentinței prin care se statuează asupra separațiunii de patrimonii se vor repercuta și contra creditorilor eredului. (*Planiol*, op. cit. Nr. 2174; *Baudry Lac. et Wahl*, op. cit. Nr. 3145; *Aubry et Rau*, op. cit. X, par. 619, p. 68, text și nota 16; *Laurent*, X, Nr. 11; *Defrénois et Vavasseur*, Traité pratique du notariat, IV, Nr. 5628, urm.; C. Ap. Paris, 13 Iulie 1852, *Dall. P.*, 1853, II, p. 33; Trib. civ. Liège, 10 Iulie 1872, *Pasicrisie belge*, 1872, III, p. 332; C. Apel Paris, 2 Nov. 1889, *Sirey*, 1890, II, p. 215).

Părerea care a triumfat în jurisprudența franceză este că separațiunea poate fi totdeauna cerută contra moștenitorilor, fie că s'ar cunoaște sau nu numele creditorilor și fie că ar exista sau nu creditorii. (Vezi, jurisprudențele citate în *Dalloz*, *Répertoire Pratique de législation, doctrine et jurispr.*, Successions Nr. 989).

S'a hotărât, totuși, că o instanță în separare, pornită fără punerea în cauză a creditorilor, nu poate fi opozabilă acestora. (C. Apel Gand, 27 Iunie 1896, *Dall. P.*, 1898, II, p. 125; C. Apel Paris, 2, Nov. 1889, *Dall. P.*, 1890, II, p. 285).

Separațiunea poate fi urmărită de creditorii succesiunii chiar și contra legatarilor, care pot fi socotiți ca niște adevărați creditorii ai eredului. (*Baudry-Lac. et Wahl*, Successions III, Nr. 3121; *Barafort*, Tr. prat. de la sép. des patr. Nr. 52).

În orice caz, inscripțiunea trebuie luată pe numele moștenitorilor, fiindcă numele lor este o condițiune de specializare a acestui drept de prioritate. (*Alexandresco*, X, p. 532).

IV. Asieta beneficiului de separare

Separațiunea de patrimonii are ca asietă toate bunurile defunctului, bunuri ce alcătuiau gajul general al creditorilor săi.

Dreptul creditorilor față de succesiune se întinde nu numai asupra lucrurilor, ce aparțineau defunctului, ci chiar și asupra prețului, dacă lucrurile au fost vândute și prețul nu a fost achitat moștenitorilor. (C. Apel Caen, 9 Febr. 1860, *Dall. Pér.* 1860, II, p. 193, cit. Nr. 2175).

Spre a se explica această soluțiune, se spune că separațiunea având de obiect o succesiune, adică o universalitate juridică, ea urmează să fie aplicată atât în privința lucrurilor ce existau în momentul morții autorului, cât și asupra obiectelor, ce ar fi înlocuit acele lucruri sau prețului plătit pentru ele. (C. Apel Bordeaux, 22 Nov. 1894, *Dall. P.* 1896, II, p. 235; *Colin et Capitant*, III, p. 611; *Baudry-Lac. et Wahl*, op. cit., III, Nr. 3130 și 3136; *Laurent*, X, Nr. 23 și 29; *Planiol*, III, Nr. 2175).

Separațiunea nu ar putea fi exercitată și asupra bunurilor raportate la masa succesiunii conf. art. 751—773 c. civ., deoarece aceste bunuri nu sunt socotite ca succesoriale decât numai printr'o ficțiune legală, a cărei rațiune și scop este numai interesul egalității drepturilor comoștenitorilor. (*Baudry-Lac. et Wahl*, op. cit. III, Nr. 3134; *Laurent*, X, Nr. 21, *Aubry et Rau*, op. cit. X, paragr. 619, p. 72, nota 23).

În ceea ce privește imobilele, este necesar conf. art. 1743 c. c., pentru păstrarea dreptului de prioritate, ca beneficiul separațiunii să fie înscris în termen de șase luni de la data deschiderii succesiunii.

Trecerea acestui termen nu atrage perimarea dreptului de a obține inscripțiunea, însă expune pe creditorii să fie primați de ipotecile constituite, după expirarea acestor șase luni, de către moștenitori.

Planiol spune că, în acest caz, creditorii care au obținut, sub raportul dreptului lor de prioritate, în situațiunea creditorilor ipotecari, a căror ipotecă, față de terțele persoane, nu au efect decât dela data inscripțiunii.

V. Procedura cererii de separare a patrimoniilor

Pentru obținerea separațiunii de patrimonii nu este nevoie de un proces propriu zis decât numai în cazul când dreptul creditorilor ar fi contestat.

Creditorii pot cere orice măsuri conservatorii, cum ar fi de exemplu, procurarea unei cauțiuni din partea eredului sau vânzarea obiectelor mobile și consemnarea prețului, etc. (*Planiol*, op. cit. Nr. 2179—2180, 2190; *Barafort* op. cit. Nr. 92; *Garsonnet*, Procéd. civile et comm., III, paragr. 589; *Laurent*, X, Nr. 17; Cas. fr. 16 Aug. 1869, *Sirey* 1869, I, p. 417; C. Apel

Amiens, 22 Mai 1889, *Sirey*, 1891, II, p. 131; Tr. civil Sena, 7 Dec. 1892, *Le Droit*, 24 Dec. 1892; C. Apel Aix, 4 Dec. 1894, *Dall. P.* 1895, II, p. 273).

Jurisprudența noastră s'a pronunțat de asemeni că nu este nevoie de o acțiune proprie zisă pentru obținerea separațiunei de patrimonii. (Tr. Ilfov, III, *Curierul Judiciar* 6 din 1899; *Hamangiu*, cod. civ. adn. art. 781, Nr. 8; *N. Jac Constantinescu*, op. cit. p. 50).

O parte a doctrinei susține, însă, necesitatea intențării unei acțiuni principale pentru dobândirea separațiunei de patrimonii. (*Aubry et Rau*, op. cit. X, par. 619, p. 68, *Baudry-Lac. et Wahl*, op. cit. III, Nr. 3138).

Chestiunea este din cele mai delicate, iar în practica judiciară ea prezintă o importanță considerabilă, deoarece dacă se admite că procedura separațiunei de patrimonii este aceea a dreptului comun, dreptul creditorilor poate deveni iluzoriu, din cauza temporizărilor și șicanelor provocate fie de către moștenitori, fie de creditorii acestora.

Credem că în cazuri grabnice, în care interesele creditorilor ar fi expuse unui prejudiciu ireparabil, cum ar fi, de exemplu, pericolul de a pierde termenul inscripțiunei, sau pericolul înstreinării imobilului de către moștenitori, separațiunea poate fi obținută și pe cale de simplă ordonanță prezidențială cu obligațiunea pentru reclamant de a justifica ulterior temeiul dreptului său. (C. Apel Caen, 18 Nov. 1907, *Dall. P.* 1912, II, p. 118; C. Apel Toulouse, 6 Martie 1884, *Dall. P.* 1885, II, p. 145, C. Apel Agen, 18 Iulie 1894, *Dall. P.* 1895, II, p. 217).

În jurisprudența noastră s'a decis tot în favoarea acestui sistem, punându-se principiul că lipsa unui titlu scris din partea creditorilor, nu poate fi un motiv spre a li se refuza inscripțiunea. (Cas. I, Nr. 352 din 1919, *Curierul Judiciar*, Nr. 20—21 din 1920; C. Apel Buc. IV, 25 Aug. 1919; *Curierul Judiciar* 20—21 din 1920; *N. Jac. Constantinescu*, op. cit. p. 49).

Faptul că moștenitorii au procedat la partajul averii succesoriale nu împiedică pe creditori de a cere separarea patrimoniilor. (*Aubry et Rau*, op. cit. X, par. 619, p. 104 și urm.; jurisprudența franceză este în același sens).

VI. Dacă separațiunea de patrimonii este un privilegiu propriu zis sau un simplu beneficiu sui-generis consistând într'un drept de prioritate. Analiza critică a speței.

Chestiunea importantă de drept, soluționată prin deciziunea Curții noastre de Casație este aceea de a se ști dacă dreptul de preefrință, ce rezultă în favoarea creditorilor și legatarilor succesiunei prin efectul separațiunei de patrimonii, constituie sau nu un adevărat privilegiu.

Tradițiunea juridică a dreptului roman nu ne poate da nici o îndrumare, deoarece, în sistemul dreptului roman, rezultatul separațiunei de patrimonii se obținea nu prin diferențierea patrimoniului defunctului de acela al eredelui, ci prin ajutorul unei ficțiuni

în temeiul căreia creditorii erau socotiți că au încă ca debitor pe defunct, sub al cărui nume se procedă la vânzare, prin licitațiunea în massă a bunurilor succesoriale. (*Planio*, ed. 8-a, II, Nr. 2928 și III, Nr. 2181).

Numai printr'o confuziune, Trib. Dolj într'o sentință pronunțată la 5 Nov. 1890 a putut să vadă la baza separațiunei de patrimonii vechiul concept al ficțiunei, ficțiune abandonată de dreptul civil modern, grație căreia *de cujus* eră socotit ca fiind încă în viață pentru bunurile ce alcătuiesc massa succesorală. (Vezi, *Hamangiu*, Noul cod civil adn., II, art. 781 n. 5).

Jurisprudența Înaltei Curți de casație, asupra punctului dacă separațiunea de patrimonii constituie un adevărat privilegiu, a variat. (Vezi pentru amănunte *Alexandresco*, X, p. 510—513, care reproduce aproape în întregime deciziunile Curței de casație, în care se consacră rând pe rând și la intervale foarte apropiate ambele sisteme).

Discuțiunea aceasta nu are numai un interes abstract, teoretic.

Ea interesează, în gradul cel mai înalt, diferitele situațiuni, pe care practica judiciară le întâlnește în legătură cu problema separațiunei de patrimonii.

Astfel, dacă se decide că separațiunea este un privilegiu, creditorii succesiunei ar putea urmări imobilul în orice mâni ar trece, având dreptul de a obține plata întregii creanțe, dela comostenitorul care ar fi luat imobilul prin efectul partajului, pe baza principiului indivizibilității privilegiilor și ipotecilor. (V. *Alexandresco*, X, p. 514—515).

Dacă se admite că este un privilegiu, inscripțiunea pentru conservarea beneficiului separațiunei nu poate fi luată, conf. art. 724 c. com., în caz de faliment, de cât numai până în ziua sentinței declarative. (Vezi *Alexandresco*, X, p. 514 cu triniterile)

Raportându-ne la speța ce adnotăm, una din consecințe ar fi în materie de expropriere agrară, că, creditorul separatist devenind un creditor privilegiat, ar trebui să suporte, conf. art. 75 și 76 legea agrară, obligațiunea de a fi plătit în titluri de rentă.

Suprema noastră instanță înlătură această teorie, hotărând că, prin efectul inscripțiunei, creditorul chirografar care ceruse separațiunea, nu a putut deveni un privilegiat, deoarece inscripțiunea nu a putut altera fondul intrinsec și calitatea creanței care continuă a rămâne chirografară, ci numai a fixat cu efect retroactiv data de când ipotecile și drepturile reale consimțite de moștenitori nu mai pot fi opozabile creditorilor separatiști.

Se știe că data până când retroactivează inscripțiunea separațiunei de patrimonii, este conf. art. 1743 data deschiderii succesiunei.

Intr'o altă speță asemănătoare, Înalta noastră Curte a hotărât că deși un creditor succesoral a cerut separațiunea, creanța sa a rămas tot chirografară, fără să poată dobândi nici un drept de preferință față de alți creditori, astfel încât o asemenea creanță neputând avea un rang util și necontestat, ea nu ar pu-

teă fi primită ca preț în adjudecarea unui imobil conf. art. 552 pr. civ. (Cas. II, 2 Mai 1907, *Bul. Cas.* 907, p. 856).

Curtea de Casație a consfințit prin deciziunea de față principiul statornicit anterior în sensul că legiuitorul civil nu a înțeles a acorda creditorilor succesoriali un privilegiu propriu zis, care nu poate derivă de cât numai din calitatea creanței, ci numai un simplu drept de prioritate față de creditorii personali ai eredelui. (Cas. I, Nr. 410 din 1899, *Buletin*, p. 1238; *Hammangiu*, cod. civ. adn. II, art. 781 Nr. 7; Cas. I, Nr. 296 din 1900, *Buletin* pe 1900, p. 997; Cas. I, Nr. 352 din 1919, *Curierul Judiciar*, Nr. 20—21 din 1920).

Jurisprudența franceză mai veche, întemeiată pe necesitatea înscripțiunei prevăzute de art. 1743 c. civ. și pe dreptul de prioritate ce decurge în favoarea creditorilor separatiști, a atribuit acestui beneficiu al separațiunei caracterul unei adevărate ipoteci, care dă creditorilor și legatarilor dreptul de suită contra terților achizitori. (C. Apel Pau, 10 Ian. 1887; *Dall. P.* 1887, II, p. 173; C. Apel Aix, 4 Dec. 1893, *Dall. P.* 1895, II, p. 2273; Cas. fr. req. 27 Iulie 1870, *Sirey* 1872, I, p. 153. *Contra*: Trib. Sena, 21 Ian. 1888, *Gazette du Palais*, p. 1887, I, p. 35; C. Apel Bordeaux, 4 April 1911, *Dall. P.* 1913, II, p. 352).

Confuziunea provine din cauza textului art. 1743 c. c. care caracterizează acest drept al creditorilor, numindu-l un privilegiu. Expresiunea e improprie, de oarece așa zisul privilegiu, de care vorbește art. 1743 nu este identic cu instituțiunea juridică a privilegiilor, drepturi reale, pe care art. 1722 le definește spunând că privilegiul este un drept, pe care îl dă creditorului calitatea creanței sale, de a fi preferat celorlalți creditori, fie chiar ipotecari.

Separațiunea de patrimoniu nu are nimic din caracterele și efectele unui privilegiu propriu zis. Ea este o simplă măsură conservatorie, conferită creditorilor defunctului, în scopul ca dreptul lor general de gaj asupra averii acestuia, să rămână intact și să nu sufere concursul altor creditori, care nu au avut niei un raport juridic cu defunctul și ale căror creanțe nu au putut avea nici odată ca garanție de eventuală acoperire, averea prezentă și viitoare a lui *de cujus*, conf. principiului pus în art. 1718 c. civ.

Este deci vorba de o simplă procedură conservatorie, identică cu aceea prevăzută în codul civil pentru separațiunea de patrimonii între soții dotali și pentru serapațiunea de patrimonii ce poate obține moștenitorul ce acceptă succesiunea sub beneficiu de inventar în scopul de a înlătura obligațiunile *ultra vires* ale unei succesiuni insolubile. (V. *Alexandresco*, X, p. 504—507).

De asemeni art. 1745 c. civ., prin felul cum este redactat, ar putea îndreptăți părerea, după care separațiunea are caracterul unui privilegiu.

S'a obiectat, însă, cu drept cuvânt, că art. 1745 nu se ocupă cu schimbarea beneficiului separațiunei

de patrimoniului într'un privilegiu, ci numai cu degenerearea în ipotecă a privilegiilor propriu zise pentru care nu s'au îndeplinit în termen formele legale de înscripțiune, precum și cu reglementarea efectelor de produce înscripțiunea separațiunei de patrimoniului în sensul că ea încetează de a mai fi retroactivă și nu mai poate fi opozabilă terților decât de la data ei, dacă a fost luată după expirarea celor șase luni. (*Alexandresco*, X, p. 511).

Doctrina și jurisprudența franceză mai recentă, au consacrat părerea că separațiunea de patrimoniului fiind stabilită numai contra creditorilor personali ai eredelui, nu are nici un efect asupra drepturilor respective ale creditorilor și legatarilor, care nu pot fi modificate nici în întinderea, nici în natura lor. (Cas. fr. req. 10 April 1906, *Dall. P.* 1909 I, p. 113; Cas. fr. req. 25 Ian. 1910; *Dall. P.* 1910, I, p. 177 cu o notă a d-lui Loynes; *Aubry et Rau*, op. cit. X, par. 619, text și nota 53, p. 89; *Baudry-Lac. et Wahl*, op. cit. III Nr. 3195; *Laurent*, X, Nr. 55 și urm., *Huc*, V, Nr. 427).

Planiol spune că regula înscrisă în art. 1743 este un simplu procedeu de clasificare aplicat la separațiunea de patrimoniului, fără ca însă să se poată face din acest beneficiu al separațiunei, în contra tuturor tradițiunilor juridice, o adevărată ipotecă, ce ar autoriza exercitarea dreptului de suită. (*Planiol*, II, Nr. 2929).

Se mai observă, încă, cu drept cuvânt că art. 1743 c. c., din care se încearcă a se deduce existența dreptului de *suită* este așezat într'o secțiune în care nu se tratează nimic cu privire la dreptul de *suită*, ci numai despre *dreptul de preferință*. (*Planiol*, loc. cit.).

Un argument mai mult că separațiunea nu poate fi un privilegiu, este și împrejurarea că legiuitorul civil nu o enumeră în art. 1737, în categoria creanțelor și situațiunilor de drept, cărora le acordă un drept de prioritate din cauza caracterului intrinsec al raportului de drept și pe care le califică privilegii.

Alexandresco, caracterizează foarte bine efectele separațiunei de patrimoniului, despre care spune că nu poate fi socotită ca un privilegiu, deoarece înscripțiunea separațiunei de patrimoniului nu poate conferi creditorilor moștenirii garanții și foloase, pe cari ei au neglijat a le lua, ci numai un drept de precădere în sensul de a se îndestula din averea defunctului cu preferință înaintea oricărui creditor al moștenitorilor. (Vol. X, p. 509; v. *N. Jac. Constantinescu*, op. cit. p. 49—50).

Simpla măsură de publicitate prevăzută de art. 1743 pentru separațiunea de patrimoniului nu-i poate atribui natura și efectele unui privilegiu, deoarece publicitatea constituie o înștiințare făcută pentru siguranța terților în sensul că *massa* bunurilor succesoriale este lovită de o indisponibilitate, tot așa după cum art. 722 al. 9 și 10 pr. civ. prevede transcrierea cesiunilor de venituri pe mai mult de doi ani și a contractelor de locațiune pe mai mult de trei ani, fără

ca, cu toate acestea, să se poată susține că aceste acte juridice ar creia vreun drept real în persoana cuiva. (*Planiol*, II, Nr. 2929).

Dacă separațiunea de patrimonii ar fi un adevărat privilegiu, ea ar echivala, în ultima analiză, cu o adevărată ipotecă privilegiată, ce ar conferi creditorilor și legatarilor dreptul de *suită*, adică posibilitatea de a urmări imobilele în mâna oricărui dobânditor de drepturi reale.

Pe lângă acest drept de *suită*, este formal interzis de art. 783 c. civ. care spune că dreptul de a cere separațiunea patrimoniilor subsistă pentru creditori și legatari numai atât cât imobilele se găsesc în mâna moștenitorului, dar nu s'ar putea prin nimic explica în virtutea cărui principiu și cărui drept, creanța *chirografară*, în baza căreia s'a cerut separațiunea, să se transforme într-o creanță privilegiată, atunci când din natura creanței și din raporturile contractuale originare dintre creditori și defunct, nu rezultă că ar fi fost vorba de vreo preferință legală ori convențională cu caracter de ipotecă ori de privilegiu. (*Planiol*, II, Nr. 2928—2929; *Alexandresco*, X, p. 510, cu trimiteri la jurisprudența Curții noastre de casație).

Dacă s'ar admite că separațiunea de patrimonii este un privilegiu, în acest caz, ar trebui să ajungem în practică la situațiunea că acei creditori ai succesiunii care au cerut și obținut separațiunea să poată avea un privilegiu chiar asupra restului creditorilor succesiunii, ceea ce este profund incompatibil cu principiul că privilegiile sau preferințele trebuie să rezulte din calitatea creanței și că în lipsa unor asemenea preferințe, creditorii au un drept egal asupra patrimoniului debitorului lor. (C. Apel Bordeaux, 26 April 1864, *Dall. P.* 1864, II, p. 220; Cas. fr. req. 4 Dec. 1871; *Dall. P.* 1871, I, p. 249; C. Apel Tuluza, 5 Iunie 1889; *Dall. P.* I, p. 465; Cas. fr. req. 10 April 1906; *Dall. P.* 1909, I, p. 113; Cas. fr. req. 15 Ian. 1910; *Dall. P.* 1910, I, p. 277).

O altă consecință care ar decurge în cazul când beneficiul separațiunii ar echivala cu un privilegiu, ar fi că moștenitorii ar putea fi urmăriți în mod indivizibil.

Creanța creditorului separatist nu poate avea, însă, un caracter de indivizibilitate.

Principiul diviziunii legale a datoriilor înscris în art. 1060 c. civ. face ca divizibilitatea datoriilor care se operează în puterea legii, să fie opozabilă creditorilor care au cerut separațiunea patrimoniilor. (*Planiol*, II, Nr. 2931 și III, Nr. 2184; Cas. fr. 10 Iulie 893; *Dall. P.* 1894, I, p. 5).

Ceva mai mult: art. 1061 c. c. arătând excepțiunile la principiul divizibilității legale a datoriilor nu enumeră și beneficiul separațiunii de patrimonii. (*Planiol* III, Nr. 2103 și 2184). Această împrejurare constituie un motiv mai mult, care militează în favoarea tezei că separațiunea nu este un privilegiu.

VII. Efectele separațiunii de patrimonii.

Separațiunea de patrimonii — spune Alexandresco — nefiind un privilegiu propriu zis, ea nu poate conferi dreptul de urmărire, pe care art. 1790 îl atribue privilegiilor și ipotecilor în genere. Moștenitorii defunctului sunt deci liberi să vândă imobilul succesoral oricând, fie înăuntrul termenului de șase luni pentru luarea inscripțiunii, fie după ce inscripțiunea ar fi fost deja luată.

Creditori succesiunii nu pot urmări imobilul, ci numai să ceară anularea înstreinării pentru fraudă. (*Alexandresco*, X, p. 511-113 cu trimiteri la doctrina și jurispr. română și streină; Cas. I, Nr. 296-1900, *Buletin* pe 1900, p. 997; C. Ap. Iași I, 16 Dec. 1889; *Dreptul*, Nr. 31 din 1890).

Instreinarea bunurilor succesoriale de către moștenitori atrage pierderea beneficiului de separațiune a patrimoniilor pentru creditori și legatari cu privire la bunurile înstreinate. Motivul acestei decăderi este că bunurile nemai făcând parte din patrimoniul debitorului, cererea de separațiune a patrimoniilor rămâne fără obiect. (*Planiol*, III, Nr. 2196. A se vedea asupra celorlalte cauze de stingere a beneficiului separațiunii de patrimonii: *Planiol*, III, Nr. 2191—2202).

VIII. Efectele separațiunii de patrimonii în legătură cu acceptațiunea beneficiară a succesiunii și cu procedura falimentului

Jurisprudența franceză este fixată în sensul că acceptațiunea beneficiară a succesiunii atrage deplin drept, în mod automat, separațiunea patrimoniilor.

Doctrina, cu excepțiunea câtorva voci izolate, a consacrat aceeași teorie. (Vezi numeroase decizii ale jurispr. fr. în *Dall., Répertoire Pratique de doctrine, légils. et jurispr.*, Successions, Nr. 1028; *Aubry et Rau*, op. cit. IX, par. 612, p. 588, și X, par. 619, p. 104, text și nota 71; *Baudry-Lac. et Wahl*, op. cit. II, Nr. 1211, *Pont*, Traité des privilèges et hypothèques, Nr. 301; C. A. Buc. I, Nr. 141 din 1914, *Curierul Judiciar*, 1915, p. 306; *N. Jac Constantinescu*, op. cit. p. 50).

Prin obținerea separațiunii de patrimonii, nu se aduce nici o atingere acceptărei succesiunii, deoarece eredele acceptant își păstrează această calitate și devine debitorul creditorilor și legatarilor succesiunii.

Efectele separațiunii se produc numai sub raportul diferențierii patrimoniilor în două masse distincte, *successorală* și *personală a eredelui*, cu dreptul pentru creditorii și legatarii succesiunii să se îndestuleze cu preferință din masa bunurilor rămase de la defunct. (*Planiol*, op. cit. Nr. 2182).

Problema separațiunii de patrimonii dă loc, în practică, la greutăți atunci când unii dintre erezi au acceptat succesiunea pur și simplu, iar alții sub beneficiu de inventar.

Jurisprudența și doctrina sunt aproape în unanimitate să recunoască că, atât timp cât durează diviziunea, separațiunea de patrimonii, ce rezultă din

acceptațiune beneficiară, este opozabilă tuturor moștenitorilor, însă că, după efectuarea partajului, ea încetează de a mai fi opozabilă moștenitorilor, care au acceptat pur și simplu. (Vezi pentru amănunte, *Baudry-Lac. et Wahl*, op. cit. II, Nr. 1218—1219; *Aubry et Rau*, op. cit. X, par. 619, text și nota 74, p. 107).

S'a decis în jurisprudență că dacă eredele acceptă succesiunea sub beneficiu de inventar, și cum prin această acceptare se operează o diferențiere a celor două patrimonii, această diferențiere subsistă chiar dacă ulterior eredele a renunțat sau a pierdut beneficiul de inventar, deoarece constituie pentru creditorii succesiunii un adevărat drept câștigat în sensul că pierderea beneficiului de inventar intervenită în persoana eredelui, nu poate atrage nici o decădere a dreptului lor de prioritate al creditorilor. (Cas. fr. 3 Aug. 1857, *Dall. P.* 1857, I, p. 336; Cas. fr. 8 Iunie 1863, *Sirey*, 1863, I, p. 379; Cas. fr. 14 Ian. 1882, *Sirey* 1884, I, p. 317; C. Apel Grenoble, 26 Dec. 1891, *Dall. P.* 1892, II, p. 279).

În acest sistem, se susține că acceptațiunea beneficiară atrage deplin drept separațiunea de patrimonii în favoarea creditorilor și legatarilor defunctului, fără ca ei să fie obligați s'o ceară și fără a mai fi nevoe de inscripțiune. (C. Apel Douai, 17 Mai 1890, *Dall. P.* 1891, II, p. 93, C. Apel Paris 12 Ian 1897; *Dall. P.* 1897, II, p. 247; Cas. fr. req. 10 Mai 1898, *Dall. P.* 1898, I, p. 388, Cas. fr. civ. 20 Iunie 1908; *Dall. P.* 1908, I, p. 575; C. Apel Pau, 22 Mai 1912, *Sirey* 1912, II, p. 179; *Aubry et Rau*, op. cit. IV, ed. 4-a, par. 691, text și nota 71; C. Apel București, I, Nr. 141 din 1914, *Curierul Judiciar* 1915, p. 306; *N. Jac. Constantinescu*, op. cit. p. 50).

Majoritatea doctrinei profesează, însă, o părere contrarie, susținând că separațiunea de patrimonii care rezultă din acceptațiunea beneficiară, nu este stabilă în favoarea creditorilor, ci a eredelui, astfel în cât ea nu poate să mai subsiste din momentul ce beneficiul de inventar nu mai există prin faptul că eredele l'a pierdut ori a renunțat la dânsul. (*Planiol* III, ed. 8, n. 2108 bis. și n. 2169; *Baudry-Lac. et Wahl*, op. cit. III, n. 3105; *Garraud*, De la déconfiture p. 183; *Huc.*, op. cit. V, n. 425).

Falimentul defunctului sau al moștenitorului nu ar putea, după unii autori, atrage deplin drept separațiunea de patrimonii, ca în ipoteza acceptării succesiunii, sub beneficiu de inventar. (*Baudry-Lac. et Wahl*, op. cit. III, Nr. 3110; C. Apel Douai, 24 Dec. 1877; *Dall. P.* 1878, II, p. 149; *Aubry et Rau*, sunt însă de părere contrarie, susținând că separațiunea se produce deplin drept în caz de faliment. (op. cit. X, par. 619, p. 83).

TRAIAN ALEXANDRESCU,

Avocat

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, S. I

audiența dela 6 Noembrie 1925

Președinția d. N. JAC CONSTANTINESCU, Consilier

Dumitru C. Țintea cu Soc. petroliferă „Astra Română”

Deciziunea civilă No. 290

Locațiune. Incendiu. Culpă locatarului. Răspundere. Daune. De când se socotește valoarea imobilului distrus. Art. 1429. 1435, 1156, 1084 cod. civ.

1) Pârâta ca prepusă a locatarului răspunde de distrugerea imobilului, când se constată că acesta a fost distrus de incendiu din culpa locatarului, care l'a abandonat.

2) Obligațiunea locatarului fiind o obligație de a da, iar nu de a face, el va fi ținut de a indemniza pe proprietarul imobilului distrus, iar nu de a-l reconstitui, având în vedere valoarea imobilului din momentul sinistrului, iar nu al reconstruirii lui.

CURTEA

Asupra apelurilor conexate făcute de Dumitru C. Țintea și Societatea anonimă de petrol „Astra Română” contra sentinței Nr. 697-924 a Trib. Ilfov s. III c. civ.

Având în vedere concluziunile orale și scrise, cum și actele aflate la dosar din care rezultă în fapt următoarele:

Prin contractul de închiriere vizat de Ad-ția Financiară Prahova sub Nr. 519-914, Dumitru C. Țintea, în calitate de proprietar, a închiriat soc. an. Astra Română, cu sediul în București, casele sale situate în Câmpina, str. Hajden 20.

Termenul de închiriere al acestor case a fost stipulat prin contract pe termen de doi ani, adică dela 26 Octombrie 1914 până la 26 Octombrie 1916, cu dreptul de prelungire pentru societate pe un alt termen de doi ani, închiriere care, prin scrisoarea din 14 Iulie 1916, a și fost prelungită de către societatea „Astra Română” pe încă 2 ani, adică până la data de 26 Octombrie 1918.

Societatea „Astra Română” instalează în imobilul astfel închiriat pe prepusul său, supus german, anume Ahlberg, care locuiește imobilul până la 13 August 1916, când, în preajma declarării războiului, care a avut loc la 16 August 1916, cu trei zile înainte, fără să înștiințeze pe proprietar, părăsește imobilul dispărând cu cheile acestuia și lăsându-l fără nici o pază. În Noembrie 1917, trupele inamice intrând în Câmpina și găsim imobilul părăsit, ocupă acest imobil. De oarece imobilul nu avea sobe fiind aranjat pentru încălzirea cu calorifer, trupele ce au ocupat casa, au făcut focul chiar pe pardoselele casei, împrejurare care a dus la incendierea completă a imobilului.

Reclamantul proprietar printr'o acțiune intentată înaintea tribunalului Prahova cere dela pârâta societate chirieșe suma de 200.000 lei daune, acțiune pe care însă o abandonează pentru a face alta înaintea Trib. Ilfov s. III cerând tot suma de 200.000 lei; aceasta din urmă acțiune la rândul ei a fost modificată cerându-se 700.000 lei și apoi printr'o nouă modificare a cerut 1.200.000 lei, precum și suma de 3.000 lei anual, chirie cu începere dela Sf. Dumitru 1917 până la data reluării imobilului.

Considerând că, potrivit dispozițiilor art. 1429 c. civ. locatarul are obligațiunea de a îngriji ca un bun proprietar de imobilul închiriat și la expirarea contractului să restituie imobilul în bună stare; iar conform art. 1434 c. civ. locatarul răspunde de toate stricăciunile și degradările ocazionate imobilului închiriat putând, locatarul, conform art. 1156 și 1435 c. civ., să se exonerze de orice răspundere dovedind că pierderea sau stricăciunea au provenit din caz fortuit sau forță majoră.

Considerând că pentru ca debitorul să nu datorească daune interese trebuie deci să justifice și să dovedească că faptul provine dintr'o cauză streină ce nu-i poate fi imputabilă, iar culpa să nu fie preexistentă forței majore, care forță majoră e absorbită și nu poate fi luată în seamă „si culpa casum praecessit”

A apărut: CONTRACTUL DE TRANSPORT adnotat cu doctrina și Jurisprudența de d-l avocat Aureliu Weiss, o broșură de 40 pagini, format mare cu index alfabetic. Prețul 40 lei.

Considerând că urmează a se vedea în speță, dacă ocuparea imobilului de către trupele ocupante și distrugerea lui prin incendiu este datorită culpei prepusului chiriașei, sau este datorat unor împrejurări de forță majoră.

Având în vedere că este necontestat de pârât atât faptul că imobilul a fost locuit de funcționarul societății Ahlberg dela 1 Septembrie 1914, data încheierii contractului și până în a-junul declarării războiului, cât și faptul că prepusul Ahlberg care era supus german a fugit, lăsând imobilul în părăsire, de oarece autoritățile române, aveau ordin să aresteze pe toți supuși inamici spre a-i duce ca prizonieri civili în diverse lagăre de internare.

Având în vedere că este necontestat în speță că Ahlberg, prepusul pârâtei, a părăsit imobilul nu fiindcă ar fi fost silit de vre-un ordin sau altă împrejurare absolut obiectivă, ci pur și simplu părăsirea imobilului, a fost determinată de împrejurarea subiectivă a prepusului Ahlberg care fiind supus german și deci inamic a fugit de teama unui eventuale internări.

Având în vedere că abandonul constituie prin sine însuși una din culpele prin excelență, față de dispozițiile art. 1429 c. c., care prevede printre obligațiunile principale impuse locatarului pe aceia de a păzi imobilul închiriat. Că numai datorită acestui abandon intempestiv și nejustificat decât prin temerea subiectivă a prepusului pârâtei și care a precedat cazul de forță majoră al ocupării imobilului de către trupele inamice, incendiul imobilului a putut fi provocat printr-o folosință abuzivă a trupelor dușmane.

Având în vedere că forța majoră ca să poată fi luată în considerațiune în sensul de a exonera pe debitor, trebuie să fie absolută, obiectivă, iar nu relativă sau subiectivă persoanei debitorului.

Că așa fiind, incendiul imobilului în litigiu este o consecință a culpei prepusului chiriașei, și deci a pârâtei răspunzătoare de faptele prepușilor săi, iar nu datorit vre-unui caz de forță majoră cum pretinde intimata societate.

Având în vedere însă, că se obiectează de pârâta societate că ea nu poate fi în culpă pentru faptul că nu a ocupat imobilul imediat după plecarea funcționarului său Ahlberg, căci imobilul fusese sigilat de autoritățile române, fapt care constituie pentru pârâtă o împiedicare absolută, adică un caz de forță majoră.

Considerând că împrejurarea sigilării de către autoritățile române nu poate constitui pentru pârâta societate o cauză de forță majoră, întrucât zisa societate avea posibilitatea, fie să împiedice punerea lor exhibând contractul de locațiune și făcând dovada că dânsa este beneficiara acestui contract, fie să ceară ridicarea sigiliilor și să ocupe imobilul părăsit prin plecarea intempestivă a primului prepus care, ca supus german, se temea de internare.

Că se mai obiectează de pârât că este nedovedită alegațiunea reclamantului că apa din țevile caloriferului înghețând a spart țevile, din care cauză trupele bosniace ocupante au fost silit să facă foc pe pardoseala clădirei.

Având în vedere că acest fapt se stabilește din depunerile martorilor Zaharia Dumitrescu, Ghiță Istrate și Iancu Dumitru din ale căror depozițiuni rezultă că faptul s'a petrecut altfel de oarece s'a văzut apa curgând pe uși iar după incendiu s'a văzut apa curgând pe sub uși, întrucât cazul de forță majoră al ocupării imobilului de către trupele inamice a fost precedat și provocat de culpa chiriașei pârâte prin al său prepus.

Având în vedere că în ce privește cuantumul daunelor, reclamantul a cerut să i se acorde valoarea de azi a unui imobil nou, iar pârâta societate s'a opus cerând să se acorde reclamantului valoarea imobilului din momentul incendiului.

Că așa fiind urmează a examina care este momentul în care trebuie fixată această valoare.

Considerând că, potrivit art. 1084 c. civ. daunele interese datorite creditorului cuprind în genere pierderea ce acesta a

suferit și beneficiul de care a fost lipsit, adică în speță proprietarul are dreptul la pierderea încercată, *damnum emergens*, și la beneficiul de care a fost lipsit, *lucrum cessans*;

Considerând că este necontestat că obligațiunea chiriașului nu este aceea de a face, adică a reconstrui imobilul distrus de incendiu, ci aceea de a da o despăgubire potrivit regulilor prevăzute de art. 1084 c. civ. și care să pună în măsură pe proprietar să reconstruiască imobilul distrus în starea în care se afla în momentul incendiului;

Că, prin urmare, locatarul nu poate fi responsabil decât de valoarea imobilului din momentul când a avut loc incendiul iar nu din momentul reconstruirii acestui imobil, întrucât locatarul nu poate constrânge pe locatar a-i reconstrui imobilul incendiat putând cere numai o indemnizare echivalentă cu prejudiciul ce dânsul a încercat în momentul sinistrului.

Că de asemenea pârâta societate nu ar putea fi obligată a plăti nici daune după deprecierea valutei, întrucât locatarul nefiind debitorul unei obligațiuni de a face, adică de a reconstrui imobilul, ci a unei obligațiuni de a da, adică daune-interese reprezentând contravaloarea imobilului, indemnizarea normală pe care o datorează pârâta societate este aceea a valorii pe care imobilul incendiat o avea în momentul și la epoca în care a avut loc faptul;

Că așa fiind, cererile suplimentare făcute de reclamant, prima în sumă de 700.000 lei și apoi 1.200.000 lei după fluctuațiile valutare, cată a fi respinse ca nefondate, întrucât ar fi să se admită o daună indirectă și neprevăzută în momentul incendiului, ceea ce ar fi contrar disp. art. 1085 și 1086 c. civ., cauzele deprecierei leului neputând fi imputate locatarei pârâte;

Asupra daunelor de 200.000 lei fixate de reclamant în prima sa cerere, Curtea în aprecierea sa găsește că ele nu sunt exagerate față cu valoarea clădirei la data incendiului.

Având în vedere, în adevăr, că din contractul de închiriere aflat la dosar rezultă că aceste case erau compuse din șase odăi, un antren, una mărșiză la intrarea casei, una bucătărie, una spălătorie, două odăi pentru servitori la mansardă, pivniță, una odăie pentru baie, una pentru closet, instalație completă pentru electrică în toate încăperile cu comptoir în corpul de luminat, sonerie în toate odăile, completă instalație pentru încălzit central (calorifer), apă introdusă în bucătărie, spălătorie și closet, curtea și grădina frumos plantată și închisă, toate odăile zugrăvite, după indicațiile societății, dușurile în toate încăperile de porfirolit, afară de bucătărie și mansardă;

Că se mai prevede prin zisul contract că la predarea caselor perfect la 1 Septembrie 1914 se va încheia un inventar, inventar ce s'a încheiat și care se află în copie certificată la dosar;

Că ținând seamă și de raportul de expertiză efectuat de inginerul Radu Apostol în 1921, Curtea, fără a-și însuși concluziile și evaluarea făcută de expert la suma de 670.000 lei și a se baza numai pe el, considerând totuși acest raport ca simplu element de apreciere, găsește că suma de 200.000 lei este cea mai apropiată de valoarea imobilului incendiat la data când incendiul a avut loc, fiind o construcție nouă și destul de mare;

Că față cu contractul de închiriere care descrie amănunțit imobilul incendiat, față de inventarul aflat în copie la dosar, martorii audiați, fotografiile aflate la dosar cum și din complexul tuturilor actelor și probelor aflate la dosar, Curtea găsește inutilă cererea de a se face o nouă expertiză care să stabilească valoarea imobilului și starea în care el se găsea în momentul incendiului;

Că în ce privește beneficiul de care reclamantul a fost privat, Curtea, pentru motivele din sentința apelată pe care și le însușește, apreciind chiria pe care imobilul incendiat o raportă conform contractului de închiriere, găsește că suma acordată de tribunal este bine fixată și cată a o menține.

Pentru aceste motive, redactate de d. consilier N. Jac Constantinescu, Curtea admite, etc.

(ss) N. Jac Constantinescu, N. Hariton, P. Teodorescu.

NOTA. — Două chestiuni de drept au fost aduse în discuțiunea Curții cu ocaziunea litigiului rezolvat prin decizia mai sus reproducă.

Prima chestiune relativă la răspunderea locatarului pentru distrugerea imobilului închiriat din culpa prepusului-chiriașului, s'ar fi putut înfățișa sub un dublu aspect și anume: dacă în principiu, un chiriaș răspunde față de locatar, de fapta sau neglijența prepusului și admitând soluțiunea afirmativă asupra acestuia prin punct, se puneă în al doilea loc problema dacă părăsirea imobilului de către prepus și distrugerea lui ulterioară de dușman, constituie o culpă care atrage răspunderea chiriașului sau un caz de forță majoră.

Sub primul aspect, cestiunea n'a fost pusă de părți și nici examinată de Curte cu toate că, față de modul de redactare al aliniatului al doilea de sub art. 1434 și față de diferența de text între acest articol și cel corespunzător francez, ea merită o mai de aproape cercetare. În adevăr art. 1434 c. civ. atunci când nu se mărginește să stabilească răspunderea locatarului pentru propriul său fapt dar când întinde această răspundere și la faptul terțelor persoane, este, credem noi, din acest din urmă punct de vedere, un text cu caracter excepțional și prin urmare interpretarea strictă este de rigoare. Or, pe când art. 1735 francez dispune că locatarul este ținut răspunzător de degradările și pierderile care rezultă din faptul persoanelor casei „des personnes de la maisons“, textul nostru întrebuințează o formulă mai restrictivă, vorbind de „stricăciunile și pierderile căsumate de persoanele familiei sale“; expresiunile din textul francez fiind generale, se pot interpreta și se interpretează în doctrina și jurisprudența franceză în sensul cel mai larg; în consecință locatarul răspunde de culpa soției, a copiilor, a rudelor sau prietenilor care locuiesc imobilul fie în mod vremelnic, fie în mod permanent, a musafirilor, a servitorilor, etc...; pe când dacă atribuim cuvântului „familie“, sensul tehnic care i se dă în mod obișnuit ar urma ca locatarul să răspundă numai de culpa soției și a copiilor; avut-a oare legiuitorul nostru intențiunea ca schimbând formula din textul francez, să schimbe și sfera de aplicațiune a răspunderii locatarului? Nu, este mai probabil că e vorba de o simplă inadvertență și că redactorul care a tradus textul francez a considerat expresiunile întrebuințate ca echivalente?

S'ar putea obiecta că chiar în cazul unei interpretări restrictive date articolului 1434, totuși răspunderea locatarului pentru fapta prepusului s'ar găsi un temel legal în art. 1000 cod. civ.; însă în teoria clasică a culpei, fundamental legal al răspunderii locatarului prezintă importanță din punctul de vedere al naturei culpei, căci în cazul când art. 1434 ar fi aplicabil, ar fi vorba de o culpă contractuală, pe când dacă răspunderea s'ar întemeia pe art. 1000, culpa ar fi delictuală sau aquiliană; interesul practic al acestei distincțiuni se manifestă în ce privește întinderea răspunderii și din diferite alte puncte de vedere (1).

Pe de altă parte comitentul nu răspunde de fapta prepusului decât în cazul când faptul dăunător și ilicit a fost îndeplinit în exercitiul serviciului de prepus sau cu ocaziunea acestui exercițiu, cestiune de fapt adesea ori foarte delicată de rezolvat.

Sub cel de al doilea aspect, soluțiunea admisă este incontestabil juridică și bine motivată. Este incontestabil că una din obligațiunile care incumbă locatarului în virtutea naturei contractului este aceea de a nu părăsi imobilul închiriat și prin urmare de a-l locui el însuși cu familia lui sau prin un prepus; așa fiind distrugerea ulterioară a imobilului prin incendiu de către trupele dușmane deși constituie un eveniment care prin el însuși are caracterul unui caz fortuit, totuși, întrucât el a fost provenit prin o culpă anterioară comisă de locatar sau prepusul său, nu mai constituie din punctul de vedere juridic un caz de forță majoră care să exonereze pe locatar de obligațiunea de a restitui imobilul așa cum l'a primit.

A doua cestiune de drept dedusă înaintea instanței de fond a fost de a se ști care este întinderea obligațiunei locatarului cu privire la despăgubirea datorită în caz de distrugerea imobilului prin incendiu sau în alt mod.

În această privință două soluțiuni erau posibile: sau să se țină seama de valoarea imobilului incendiat în momentul sinistrului și deci locatarul să fie obligat a plăti valoarea imobilului din acel moment; sau să se recunoască proprietarului dreptul la o despăgubire echivalentă cu quantumul prejudiciului pricinuit de sinistru și prin urmare locatarul să fie obligat la plata valorii imobilului din momentul litigiului, ținând bine înțelese seama de starea în care se găsea în momentul incendiului.

Curtea deși pleacă dela principiul exact, după părerea noastră, că despăgubirea acordată trebuie „să pună în măsură pe proprietar să reconstruiească imobilul distrus în starea în care se afla în momentul incendiului“ totuși conchide că „locatarul nu poate fi responsabil decât de valoarea imobilului din momentul când a avut loc incendiul iar nu din momentul reconstruirii acestui imobil“.

În sprijinul acestei soluțiuni, Curtea argumentează că locatarul nu este debitorul unei obligațiuni de a face, adică a reconstrui imobilul, ci a unei obligațiuni de a da o despăgubire reprezentând contravaloarea imobilului din momentul sinistrului.

Nu putem aproba soluțiunea Curții și nici motivarea ce o dă.

În adevăr presupunând chiar că locatarul n'ar putea fi obligat să reconstruiească imobilul distrus din culpa lui, totuși față de dispoziția articolului 1435 care-l declară răspunzător de incendiu, el trebuie să dea proprietarului o despăgubire care să fie suficientă a repară întregul prejudiciu suferit; de unde urmează că pe lângă despăgubirea echivalentă cu lipsa de folosință a imobilului distrus, locatarul trebuie să fie obligat în principal a plăti proprietarului suma necesară pentru reconstruirea imobilului; ori această sumă nu poate fi apreciată după valoarea imobilului din momentul sinistrului ci după aceea din momentul în care urmează a se face reconstruirea imobilului, căci dacă există vreo deosebire de valoare între aceste două momente și dacă prin ipoteză valoarea în momentul reconstruirii ar fi mai mare, în asemenea caz, luându-se de bază pentru despăgubirea proprietarului, momen-

1) A se vedea enumerațiunea lor în Baudry-Lacantinerie et Barde des obligations Tom. I No. 355 și urm.

mul sinistrului, suma acordată n'ar mai fi suficientă pentru repararea integrală a prejudiciului.

Este bine înțeles că pentru stabilirea quantumului despăgubirii se vor ține seamă de starea imobilului din momentul sinistrului căci locatarul n'are altă obligațiune decât de a reface ceea ce incendiul a distrus și ar fi ca proprietarul să se îmbogățească în dauna locatarului dacă acesta în locul unei case vechi, cum era în momentul sinistrului, ar fi obligat să plătească proprietarului valoarea unei case noi. (2).

ALEX. CERBAN

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA I Civ. Corecț.

Audiența dela 24 Octombrie 1925

Președinția d-lui ȘTEFAN P. MIHAILEANU, judecător

Elena dr. Const Bendorf cu Alexandrina D Niculescu ș. a.
Sentința civilă No. 1150

Succesiuni. Donațiunile cu sarcini. Caracterul lor. Raportul lor Art. 751, 764, 765, 772, 773, 1237 c. civ.

1) Când prin actul de donațiune s'a impus donatarului obligațiunea ca să plătească o parte din prețul cu care donatorul cumpărase imobilul ce i-a fost dăruit, donatarul a devenit proprietar pe imobil, pe porțiunea corespunzătoare sumei plătite de donator, cu titlu gratuit, iar pe porțiunea corespunzătoare sumei plătite de dânsul, cu titlu oneros.

2) Descendentele care a primit o astfel de donațiune, nu poate fi obligat să raporteze în natură la succesiunea ascendentului donator imobilul în întregime, ci numai porțiunea din imobil corespunzătoare părții din preț plătită de către donator, căci numai pentru aceasta există liberalitate și nici nu poate pretinde, chiar când sarcina excede jumătății din valoarea imobilului, ca să raporteze partea din preț plătită de donator, reținând în întregime imobilul, art. 770, c. civ., potrivit căruia dacă partea imobilului supusă reducățiunii, adică partea care excede cota disponibilă, este mai mică decât jumătatea valorii imobilului întreg, donatarul poate ține imobilul în întregime lui, luând însă mai puțin din celelalte bunuri ale succesiunii și recompensând pe coerezii săi sau în bani, sau oricum altfel, — care constituie o derogare de la dreptul comun, după care în caz când nu se poate face împărțirea unui imobil în natură, potrivit art. 1388 c. civ., se procedează la vânzarea lui prin licitație publică, — fiind privitor la reducerea donațiilor în limitele cotei disponibile în scopul de a face să se respecte rezerva, instituită de legiuitor în favoarea descendenților și unor anumiți ascendenți ca o sancționare a unei obligațiuni de umanitate față de aceste persoane, impusă lui de cujus de dreptul natural și neputând fi aplicabil, pe cale de analogie, în materie de raport, a cărui rațiune este cu totul alta, anume de a stabili egalitatea între descendenți, pe baza voinței presumate a lui de cujus că prin donațiunile ce a făcut, fără dispensă de raport, unuia dintre descendenți, nu a înțeles să strice egalitatea dintre ei, raportul urmând să fie făcut și în acest caz tot în natură pentru porțiunea din imobil corespunzătoare părții din preț plătită de donator.

S'au ascultat d-nii avocați Mihail Antoniadă din partea reclamantei și Stoicescu din partea pârâților.

Tribunalul,

Asupra acțiunii făcute, prin petițiunea înregistrată la Nr. 11339 din 30 Martie 1923, de către Elena Dr. Constantin Bendorf și Dr. Constantin Bendorf, personal ca soț dotal și ca soț petru autorizare, ambii domiciliati în București, str. Carol

Nr. 101, în contra intimațiilor: Alexandrina D. Niculescu, văduvă, domiciliată în București, str. Carol Nr. 101, Maria G. Gorceiu și George I. Gorceiu, personal ca soț dotal și ca soț pentru autorizare, ambii domiciliati în București, str. Carol Nr. 128, George I. Măcelaru în calitate de tutor legal al minorilor săi copii Elena și George G. Măcelaru, domiciliat în București, Calea Moșilor Nr. 24, Paulina Clineanu, văduvă, domiciliată în București, Calea Călărașilor Nr. 83, Paraschiva Tănăsescu și Dumitru Tănăsescu, ca soț pentru autorizare, ambii domiciliati în București, str. Justiției Nr. 6, prin care cere ca față cu toate aceste părți să se ordone ieșirea din indiviziune și facerea partajului averii rămasă pe urma defuncților Dumitru Niculescu și Nicolae Stănescu, tatăl și bunicul numitei reclamante, obligându-se intimații să raporteze la masa succesoră rămasă pe urma defunctului Dumitru Niculescu, darurile ce au primit dela defunct, și anume:

Având în vedere actele și lucrările din dosar, cum și concluziunile orale și notele scrise ale părților.

Având în vedere că din toate acestea se constată că la 8 Iunie 1921 a încetat din viață Dumitru Niculescu, pe urma căruia au rămas ca moștenitori fiicele sale Elena Dr. Bendorf și Maria G. Gorceiu, nepoții săi Elena și George Măcelaru, fii defunctei Filoftea Măcelaru, fiica sa, predecedată, cum și soția sa Alexandrina Niculescu, careia defunctul, prin testamentul autenticat la Nr. 6345 din 24 Martie 1921 de Tribunalul Ilfov secția de notariat, îi lasă cota disponibilă de a 4-a parte din bunurile sale, iar ca avere următoarele:

Având în vedere că reclamanta Elena Bendorf cere ca fiecare dintre fiicele moștenitoare să fie obligate a raporta la masa succesoră bunurile primite dela defunct cu ocazia înzestrării lor;

Considerând că potrivit art. 751 c. civ., fiul sau descendențele care vine la succesiune, chiar sub beneficiul de inventar, împreună cu frații ori surorile sale, sau cu descendenții acestora, trebuie a raporta coerezilor săi, tot ce a primit dela defunct prin dar, atât direct cât și indirect, afară de cazul când donatoarele a dispus altfel, potrivit art. 762 acelaș cod odată cu lucrurile supuse raportului, fiind dator a mai raporta și fructele și interesele produse de acele lucruri, raportul umând să fie făcut, potrivit art. 764 cod. civ., sau în natură, sau scăzându-se valoarea sa din partea celui obligat a face raportul, potrivit art. 765 c. civ., putându-se pretinde ca raportul să fie făcut în natură când este vorba de imobile.

Că în ce privește raportul mobilelor, potrivit art. 772 c. civ., se face luându-se mai puțin din celelalte bunuri ale succesiunii, calculându-se după valoarea ce mobilele aveau în momentul facerii darului, după statul estimațiunii anexat actului de dar, iar în ce privește raportul sumelor de bani, potrivit art. 773 c. civ., se face prin luare mai puțin din numerarul succesiunii.

Că acestea fiind principiile de drept în materie de raport, întrucât din actul dotal autenticat la Nr. 39-904 de Tribunalul Ilfov, s. notariat, se constată că Maria D. Niculescu, fiica defunctului Dumitru Niculescu, la trecerea sa în căsătorie cu George I. Gorceiu a primit ca dotă dela defunctul Dumitru Niculescu și soția acestia Alexandrina Niculescu, mama sa: 10.000 lei în numerar, trusou evaluat la 6000 lei și o creanță de 75 mii lei garantată prin ipotecă înscrisă la Tribunalul Buzău asupra moșiei dotale a Alexandrinei Niculescu și Dumitru Niculescu din comuna Mizil, jud. Buzău, și cum potrivit art. 1237 c. civ., dacă tatăl și mama constituiesc împreună o dotă, fără a distinge partea fiecăruia, dota se consideră constituită în porțiuni egale, numita urmează a raporta la masa succesoră a defunctului Dumitru Niculescu, prin luare mai puțin, suma de 5.000 lei numerar, cu procente legale dela 8 Iunie 1921, data deschiderii succesiunii, tot prin luare mai puțin suma de 3000

2) In acest sens Guillaud Traité du Contrat de louage No. 280, pag. 320.

lei, valoarea trusoului, cum și jumătate din creanța ipotecară de 75.000 lei înscrisă la Nr. 94 din 1904 asupra moșiei dotale a Alexandrinei D. Niculescu și Dumitru Niculescu din comuna Mizil, județul Buzău, adică 37.000 lei din această creanță, ordonându-se reducerea acestei inscripții ipotecare cu această sumă.

În ce privește cererea reclamantei ca Maria Gorciu să raporteze la suma de 3000 lei și procentele legale din ziua deschiderii succesiunii, ea urmează să fie respinsă ca nefondată, întrucât numitei intimată nu i s'a constituit ca dotă de către defunct această sumă în numerar, pentru a-și face trusoul, ci trusoul în natură, a cărui valoare a fost socotită la această sumă, ori trusoul nu poate produce nici fructe, nici interese.

Având în vedere că din actul dotal autentificat la Nr. 93 din 1904 de Tribunalul Ilfov s. Notariat, se constată că intimata Maria Gorciu, în afară de dota de mai sus primită în părți egale dela tatăl și mama sa, a mai primit ca dotă de la tatăl său, defunctul Dumitru Niculescu, imobilul din București, str. Carol 128, proprietatea acestuia, a cărui raportare în natură se cere, asemenea, de către reclamantă.

Având în vedere că la cererea reclamantei ca intimata Maria Gorciu să fie obligată a raporta în natură acest imobil, aceasta obiectează că, întrucât donațiunea acestui imobil i-a fost făcută cu sarcini, urmează să raporteze numai valoarea liberalității, adică 5000 lei, prin luare mai puțin, sau în tot cazul, o porțiune indiviză din imobil reprezentând liberalitatea, obiecțiune la care reclamanta replică că întrucât sarcina a fost impusă soțului intimatului, iar nu acesteia, imobilul urmează să fie raportat în întregime în natură.

Având în vedere că din paragr. 2 al actului dotal al cărui conținut este: „Imobilul situat în București, str. Carol 128 pe care subsemnatul Dumitru Niculescu l'am cumpărat cu actul de vânzare autentificat la Tribunalul Ilfov secția de Notariat la Nr. 41 din 1914 și transcris la Nr. în valoare de 27.950 dintre care 22.950 ipotecă la Creditul funciar urban din București și pe care rămâne a o radii ginerile nostru, iar 5000 lei ce i-am numărat PENTRU COMPLECTAREA PRETULUI DE MAI SUS

Această casă o constitui dotă fiicei mele Maria în condițiunile și cu sarcina prevăzută în citatul act de cumpărare pe care i-l și remit astăzi spre a putea face transmiterea proprietății pe numele său la Creditul urban București, unde imobilul se află ipotecat“, rezultă că, imobilul acesta, care fusese cumpărat la 3 Ianuarie 1904 de către defunctul Dumitru Niculescu pe prețul de 27.950 lei, din care achitase 5000 lei, iar restul de preț urmă să fie achitat prin plata datoriei ipotecare de 22.950 lei la Creditul funciar urban din București, a fost constituit ca dotă fiicei sale câteva zile mai târziu, la 8 Ianuarie 1904, cu obligațiunea impusă acesteia ca să plătească restul de preț, achitând creanța creditului de 22.950 lei.

Ca astfel fiind, intimata Maria Gorciu a devenit proprietară asupra imobilului pe porțiunea de 1/5.59 corespunzătoare sumei de 5000 lei cu titlu gratuit, iar pe porțiunea de 4.59/5.59 corespunzătoare sumei de 22.950 lei cu titlu oneros și cum potrivit art. 751 c. civ. ceea ce urmează a se raporta, sunt bucuriile primite cu titlu gratuit, însemnează că intimata va raporta 1/5.59 parte din imobil, căci numai pentru aceasta există liberalitate.

Ca astfel fiind, nici cererea reclamantei de a se raporta imobilul în întregime nu este fondată, căci nu se poate susține că ceea ce a intrat în patrimoniul intimatului, cu titlu gratuit, este întreg imobilul, iar nu numai 1/5.59 parte din imobil, din moment ce i se impusese sarcina să plătească restul de preț care reprezintă mai mult de 4/5 din totalul prețului și nici cererea pârâtei de a raporta suma de 5000 lei, partea din preț plătită de defunct, reținând în întregime imobilul, sub cuvânt că sarcina ar excede jumătății din valoarea imobilului, nu este fondată, art. 770 cod. civ., pe care se bazează pârâta în

susținerea sa, potrivit căruia dacă partea imobilului supusă reducățiunii, adică partea care excede cotitatea disponibilă, este mai mică decât jumătatea valorii imobilului întreg, donatarul poate ținea imobilul în întregimea lui, luând însă mai puțin din celelalte bunuri ale succesiunii și recompensând pe coerezii săi sau în bani, sau oricum altfel, — care constituie o derogare de la dreptul comun, după care în caz când nu se poate face împărțirea unui imobil în natură, potrivit art. 1388 c. civ., se procedează la vânzarea lui prin licitație publică, — fiind prioritar la reducerea donațiunilor în limitele cotității disponibile în scopul de a face să se respecte rezerva, instituită de legiuitor în favoarea descendenților și unor anumiți ascendenți ca o sancționare a unei obligațiuni de umanitate față de aceste persoane, impusă lui de cujus de dreptul natural, și neputând fi aplicabil, pe cale de analogie, în materie de raport, a cărui rațiune este cu totul alta, anume de a stabili egalitatea între descendenți, pe baza voinței presumată a lui de cujus că prin donațiunile ce a făcut, fără dispensă de raport, unuia dintre descendenți, nu a înțeles să strice egalitatea dintre ei.

Având în vedere, însă, că reclamanta a susținut că sarcina nu a fost impusă de către defunct intimatului, ci soțului său George I. Gorciu, așa încât imobilul urmează să fie raportat în întregimea lui.

Considerând că, chiar dacă din interpretarea termenilor actului dotal, s'ar stabili că sarcina a fost impusă soțului, care a acceptat-o, totuși întrucât în acest caz, însemnează că tatăl a achitat 5000 lei din preț, iar soțul a achitat restul de preț de 22.950 lei și că amândoi au înzestrat pe soție cu imobilul întreg, — potrivit art. 1234 al. 2 c. civ., soțul putând face donațiuni soției sale prin contractul de căsătorie, — soția a dobândit în acest caz, imobilul cu titlu gratuit, pentru porțiunea de 1/5.59 corespunzătoare sumei de 5000 lei de la tatăl său, pentru porțiunea de 4.59/5.59 corespunzătoare sumei de 22.950 lei dela soțul său și cum la succesiunea tatălui nu se poate raporta liberalitatea primită dela acesta, ea va raporta tot numai 1/5.59 parte din imobil.

Pentru aceste motive, Trib. admite în parte, etc.

(ss) Ștefan P. Mihăileanu.

NOTA. — Sentința de mai sus face în mod just aplicațiunea textelor de lege cu privire la materia donațiunilor cu sarcini și raportul lor între coerezii. Ea este redactată cu multă competență — ca de obicei — într'un stil ireproșabil și documentat, care face onoare judecătorului care a judecat și redactat această frumoasă sentință.

N. R.

TRIBUNALUL LĂPUȘNA SECȚIA II

Audiența de la 20 Octombrie 1925

Președenția d-lui VL GRIMAILSCH

Vladimir Cazacliu și alții cu E. S.

Sentința penală No. 1684

Infracțiunile comise cu ocazia alegerilor pentru Camerele agricole. Sancțiuni și competență. Dacă li se aplică art. 92 comb. cu 102 din decretul-lege electoral pentru parlament sau dreptul comun art. 95 și sq. c. p. comb. cu 493 pr. p.

Infracțiunilor comise cu ocazia alegerilor pentru Camerele agricole nu li se vor putea aplica dispozițiunile penale din decretul-lege electoral pentru corpurile legiuitoare ci dispozițiunile de drept comun prev. de art. 95 și sq. c.p. și când sunt comise de președintele secțiunii de votare, magistratul delegat cu această operațiune, competența va fi aceea prev. de art. 493 pr. p. adică Curtea de Apel respectivă.

Tribunalul,

Asupra acțiunii penale prezente.

Având în vedere petiția introductivă de instanță și concluziunile orale ale reclamantilor și Ministerului public;

Având în vedere că prin cererea înreg. la Nr. 23103 din 17 Sept. 1925 Vladimir Cazacliu din Cnișinău str. Mihai Viteazu și alții în calitate de alegători la Camerele Agricole intențeau acțiune penală directă înaintea tribunalului contra lui E. S., ajutor de judecător, care în calitate de președinte al secțiunii de votare Chișinău în ziua de 25 August 1925 cu ocazia alegerilor pentru Camerele Agricole s'a făcut vinovat de fals în acte publice, delict prev. și ped. de art. 123 ep. prin aceea că servindu-se de certificatele de alegători, nedistribuite și predate lui de către primăriile comunelor respective, în număr de peste 5000 pe baza lor a introdus în urmă tot atâtea buletine de votare având aplicată pe ele pecetea votat pe lista candidaților guvernamentali. Această operațiune a săvârșit-o înainte de începerea alegerilor ceea ce explică de ce s'au găsit circa 6500 buletine la despuieră scrutinului deși n'au votat decât 1500 alegători. În acest chip d-l ajutor de judecător a săvârșit un fals în acte publice, constatând prin procesul-verbal de încheierea operațiunilor că au votat un număr de 6500 când în realitate, susțin reclamantii, n'au votat decât 1500 alegători;

Având în vedere excepția de declinare de competență ridicată de către Ministerul Public, care a susținut că această instanță nu este competentă și trebuie să-și decline competența de a judeca acest proces-penal pentru că ori considerăm că inculpatul a comis fapta în calitate de președinte al secțiunii de votare și conform art. 92 comb. cu 102 din decretul-lege electoral, faptul de a altera buletinele și a introduce buletine altele decât cele votate în urnă e de căderea Curții cu juri de a fi judecat întrucât legea pentru înființarea Camerilor Agricole nu prevede nimic în această privință și în atare caz trebuie considerate prevederile decretului-lege electoral ca de domeniul dreptului comun în această materie, sau considerăm pe inculpat că nu s'a desbrăcat de calitatea lui de ajutor de judecător în timpul alegerilor ce prezidă și în atare caz conform dreptului comun care nu poate fi decât codul penal art. 95 sq. și procedura penală când un judecător va fi prevenit ca făptuitor, în exercițiul funcțiunii sale, de un delict care atrage după sine o pedeapsă corecțională, Ministerul Public de pe lângă Curtea de apel, îl va citi înaintea acestei Curți care va pronunța fără apel.

Având în vedere că legea pentru înființarea Camerilor Agricole nu prevede nimic în ce privește sancțiunile și instanțele de judecată în caz când se comite vre-o infracțiune de către membrii biourilor electoral, care are de scop votarea candidaților la Camerele Agricole și în atare caz trebuie să aplicăm dreptul comun;

Considerând că decretul-lege Nr. 3402 din 14 Noiembrie 1918 relativ la organizarea și procedura electorală în vechiul Regat și Basarabia pentru Corpurile legiuitoare nu poate fi aplicat pe cale de analogie pentru că conține sancțiuni care nu se pot aplica decât în virtutea unui text expres de lege care să prevadă aceasta; unde legiuitorul a vrut anume să fie aplicabil acest decret-lege a prevăzut-o categorie ca în art. 202 din legea de organizare administrativă care aplică penalitățile din acest decret-lege pentru a asigura secretul votului, a preveni și pedepsi fraudele electorale;

Că din însăși expunerea de motive a legii pentru înființarea Camerilor Agricole, reiese că acestor alegeri nu a vroit legiuitorul să le dea un caracter politic fiind făcute în vederea unor corpuri de profesioniști în afară de iricțiunile politice;

Că deci nefiind nici un text precis de lege care să ne trimită la penalitățile și celelalte dispozițiuni ale decretului-lege electoral, nu putem considera dreptul comun prevederile acestui decret-lege;

Având în vedere că potrivit art. 135 din legea pentru organizarea judecătorească magistrații trebuie să îndeplinească

toate obligațiunile funcțiunii impuse prin legi sau prin regulamente;

Considerând că una din aceste obligațiuni este și aceea prevăzută de art. 10 al. 8 din legea Camerilor Agricole de a prezida biourul electoral în vederea alegerii candidaților pentru aceste camere;

Că prezidând aceste alegeri magistratul nu se desbracă de calitatea sa, așa că infracțiunile ce le-ar comite în exercițiul funcțiunii sale potrivit art. 493 pr. p. vor trebui să fie judecate de către Curtea de Apel;

Că faptul imputat inculpatului așa cum e arătat în petiția introductivă de instanță este comis de un ajutor de judecător cu ocazia îndeplinirii obligațiunii impuse prin legea pentru înființarea Camerilor Agricole, tribunalul în baza art. 493 pr. p. urmează a-și declina competența și a înainta dos. etc.;

Pentru aceste motive redactate de dr. Mircea Paraschivescu, judecător de instrucție cu grad de președinte de Tribunal, etc.

(ss) Dr. MIRCEA PARASCHIVESCU.

NOTA. — A se vedea în același sens Buletinul Trib. Muscel anul VI Nr. 6—7 din Septembrie 1925, pag. 143 articolul d-lui M. Cîrlova, judecător de instrucție la Trib. Muscel.

Dr. MIRCEA PARASCHIVESCU.

Judecător de instrucție cu grad de președ. de Trib.

Anunțăm că ANUARUL MAGISTRATUREI cu data 1 Ianuarie 1926, întocmit de Ministerul de Justiție, s'a pus sub presă în atelierele Tipografiei Curierul Judiciar, și apare într'un număr restrâns de exemplare la 25 Februarie curent.

Magistrații și avocații cari ar dori să-și procure exemplare, sunt rugați a face comanda, la Curierul Judiciar, 5 str. Artei, București, înaintând costul de lei 250 prin mandat postal, pentru a le putea procura exemplare speciale.

— BIBLIOTECA LEGILOR UZUALE ADNOTATE Nr. 3, cuprinzând legea Curții de Casație, a Contenciosului administrativ, cu expunerea de motive a ministrului și rapoartele dela Cameră și Senat; Legea de organizare judecătorească cu toate modificările la zi; Regul. Portăreilor de taxe și examen; Regul. pentru examen al magistraților. Prețul lei 140.

A APARUT în editura „Curierul Judiciar” Volumul II, TRATAT DE DREPT ȘI PROCEDURA PENALĂ, cursul prof. I. Tanoviceanu, ediția II-a, revăzut și completat în ce privește doctrina română și străină de d-l Dr. Vintilă Dongoroz, avocat, cu referințe pentru Bucovina de d-l Dr. Corneliu Chiseșiță, consilier la Înalta Curte de casație, iar pentru Ardeal de d-l Dr. Ștefan Laday, jurisconsult în Cluj. Jurisprudența completată de d-l Dr. Eugen Decusară, Directorul statisticeii în Ministerul de Justiție, secretar de redacție la „Curierul Judiciar”.

S'a pus sub presă vol. III ce va apare în cursul lunii Februarie.

De vânzare la editor „Curierul Judiciar”, București, strada Artei 5 și la principalele librării. PREȚUL 500 lei. Același preț și vol. I care se poate comanda la „Curierul Judiciar”, care le expediază numai contra plată prin mandat postal, anticipat.

Rugăm stăruitor pe d-nii abonați din provincie a nu mai aștepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorilor, și a bine-voi să trimită achitarea abonamentului prin mandat postal, direct la Administrația revistei Curierul Judiciar, București, str. Artei 5, notând pe eșorul mandatului, pentru abonamentul datorat partida No. ... Asemenea pentru comande de cărți.